Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 163 (8.105) ◆ 1992 йил ◆ 19 август, чоршанба ◆ Нархи 2 сўм.

1 сентябрь— Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллик куни

** Меҳнат жамоаларида*

Тадбиркорлиги учун

СЎНГГИ вақтларда ишлаб чиқариш муносабатларидаги парокандалик туфайли гоҳ эҳтиёт қисмларнинг, гоҳ хом ашё ва ёрдамчи материалларнинг етишмаслигидан тез-тез ускуналарнинг бекор туриб қолиш ҳоллари учрамоқда.

— Ҳамма ишларни йўл-йўлакай амалга оширишимизга тўғри келади, — дейди Тошкент тўқимачилик комбинатининг таъминот бўлими бошлиғи Н. Муҳанова. — Биз ҳозирча янги таъминловчиларни ахтариш билан бирга, корхонамиз билан ўзаро мол етказиб бериш ва мол айирбошлаш усулида муносабат ўрнатишга ҳаракат қилаётган корхоналар билан ҳам алоқаларни мустаҳкамлаяпмиз. Вужудга келган оғир вазиятдан фақат ўз кучимиз билан чиқишимиз лозим. Йўқса вазият янада оғирлашади.

Ишга шу таҳлитда тадбиркорлик билан ёндошилса, ечими топилмайдиган муаммо йўқдек туюлади. Бироқ, шу пайтгача тараш ускуналари учун барча эҳтиёт қисмларни етказиб берган Россиянинг бир қатор заводлари таъминотни тўхтатиб қўйишгач, биргина қалпоқчали занжир етишмаслигидан корхона ишлаб чиқаришларининг барча тараш цехларида, ускуналарнинг бекор туриб қолишига бир баҳя қолган эди. Шунда қалпоқчали занжирни ўзимизнинг механика заводимизда ишлаб чиқишга қарор қилинди ва ташкилий гуруҳга корхона бош механиги О. Зуфаров бошлиқ қилиб тайинланди. Лойиҳани С. Обидов, омилкор В. Чубаев, ҳарророт Г. Черний, чилангар П. Чеховский ва заводнинг яна бир қанча ишчилари қисқа вақт ичида керакли миқдорда қалпоқчали занжир ишлаб чиқардилар.

Корхона бош директори Б. Қ. Эргашевнинг буйруғига биноан заводнинг юқоридаги лойиҳани амалга оширган 11 нафар ишчи ходими мукофот пули билан тақдирланди.

Комил НЕЪМАТОВ.

МАШИНАСОЗЛАР ҲУЗУРИДА

ТОШКЕНТ давлат консерваторияси профессор-ўқитувчилар жамоаси шаҳримиздаги саноат корхоналари билан ҳам яқин алоқа боғлаган. Тошкент трактор заводи машинасозлари билан ҳамкорлик ҳам йилдан-йилга мустаҳкамланиб бормоқда. Бундай муносабат туфайли олий мусиқа мактаби корхона маданият саройига ҳам оталиқ ёрдамини кўрсатиш учун йўл очиб берди. Яқинда бу маданият даргоҳи саҳнасида намойиш қилинган опера асари машинасозларга манзур бўлди.

Гап шундаки, консерватория опера студияси яқинда мумтоз бастакор Верднинг машҳур «Травиата» операсини тайёрлаган эди. Мазкур спектакль санъат аҳлининг шу мавсумдаги сўнгги постановкаси бўлди. Жуда жозибали чиққан опера студия томонидан биринчи бўлиб завод маданият саройи саҳнасида муваффақият билан намойиш қилинди.

Санобар АББОСОВА.

** Бир корхона янгиликлари*

МИНГ ГЎЗАЛ ТАСВИРИ

ЎРТА Осиё электр аппаратлари ишлаб чиқариш бирлашмаси раҳбарияти корхонада кўп йилдан буён меҳнат қилаётган аёлларнинг 1000 нафарининг тасвирини чиздира бошлади. Бу билан бир томони ишчилар учун портретлар эсдалик бўлиб қолса, иккинчи томондан «Рассом» бадиий ишлаб чиқариш уюшмасининг рассомлари маблағ билан таъминланмоқда. Корхона бунинг учун ҳомийлик қилаётир.

УЧ КУНЛИК ДАМ ОЛИШ

«ТОШКЕНТ денгизи» пансионатининг август ойига мўлжалланган уч кунлик дам олиш йўлланмасини тўла равишда корхона сотиб олди. Махсус автобус ёрдамида ҳафтанинг жума, шанба, якшанба кунлари меҳнаткашлар дам олишади. Бу йўлланмалар иши энг оғир цехларга, яъни 9, 1 ва 6-цехларга ажратилди. Ҳозиргача 200 дан зиёд ишчи-хизматчи дам олиш кунларини мароқли ўтказдилар.

Раъно САЪДИЕВА.

ИШЧИЛАР УЧУН ШИФОХОНАЛАР

ЖУМҲУРИЯТИМИЗ пойтахтида аҳолига тиббий хизмат кўрсатишда ижобий маънода ўзгаришлар юз бермоқда. Бунда шифокорларга кенг жамоатчиликнинг бераётган ёрдами катта бўлмоқда.

Тиббий муассасалар фаолиятини жонлантириш, шифохоналар тармоғини кенгайтириш соҳасида йирик саноат корхоналари кўрсатаётган жонбозликни мамнуният билан айтиб ўтиш жоиздир. Тошкент трактор заводи, «Средазкабель» ишлаб чиқариш бирлашмалари меҳнат жамоалари айниқса яхши ҳиммат кўрсатмоқдалар.

Тошкент трактор заводи машинасозлари яқин орада ўзларининг янги шифохонасига эга бўладилар. Ушбу саломатлик даргоҳини бунёд этиш учун корхона кўп миқдорда маблағ сарфламоқда.

«Средазкабель» бирлашмаси эса кабелчилар шифо топадиган даволаш-соғломлаштириш мажмуасини тиклашга киришди.

Азим БОЗОРОВ.

** Шаҳримиз районлари байрам тараддудида*

ТЎЙГА ТЎЁНА БИЛАН

⊙ Шаҳримизда истиқлол шодиёнасига катта тайёргарлик бўлаётир. Бунда ҳар бир хонадон, маҳалла, мавзе ва даҳаларнинг ҳиссаси бўлади. Ҳаммамизга маълумки, шаҳримиздаги энг йирик, ҳар томонлама тараққий этаётган Ҳамза райони бу тантанага тараддудни аллақачон бошлаб юборди. Ҳатто айрим маҳаллаларда дастлабки тантаналар ҳам бошланди. Бу ҳақда тўлиқ маълумот беришни район ҳокими Ботир ЮСУПОВдан илтимос қилдик:

— Районлар ичида кенг қамровли бўлган Ҳамза райони меҳнаткашлари республикамиз Мустақиллик кунининг бир йиллигини орзиқиб кутмоқдалар. Тўйга тўёна билан бориш миллий урфимиз эканлигини барча — хоҳ кексаю хоҳ ёш бўлсин дилдан ҳис қилмоқдалар. Бундай дейишимга сабаб районимиздаги мавжуд 42 та маҳалла ва 300 дан зиёд саноат корхоналарининг фаоллари ҳақ гапни айтсам фидойилик кўрсатишмоқда.

Ҳудудимиз жуда кенг. Шу боис айнан 1 сентябрь куни Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги, В. П. Чкалов номидаги авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси ва 1-уйсозлик комбинатининг олд майдонларида, Пирмуҳамедов номидаги марказий хиёбонда театрлаштирилган катта байрам ўтказилади.

Айни вақтда асосий эътиборни ободончилик ва кўкаламзорлаштиришга, асфальт йўлларни ва бекатлардаги соябонларни таъмирлашга қаратмоқдамиз. Шунингдек, савдо дўконлари ва барча биноларнинг ташқи кўриниши ҳам алоҳида эътибор билан таъмирланмоқда. Энг гавжум йўлакларга Мустақиллигимизни мадҳ этувчи ва табрик сўзлари ёзилган паннолар осилмоқда. Районнинг ташқи қиёфасини безашда «Рассом» фирмаси яқиндан ёрдам бермоқда. Безаш учун 15 минг метр мато сарфланаётир. Кўчаларда, аҳоли гавжум жойларда 1,5 мингта мустақиллигимизни акс эттирган Ўзбекистон байроғи ҳилпирайди.

Мактаб болалари, боғча болаларининг олиб бораётган тайёргарликларининг бекиёслиги кўнглимизни хушнуд этмоқда. Бирон-бир тадбир ўтказиш учун энг аввало маблағ кўпчиликни ташвишга солади. Худди шу масалада пухта ўйлаб иш қилаяпмиз десам муболаға бўлмас. Сабаби ҳар бир маҳалла ва корхона ўз имкониятларини кўриб чиқиб, ибратли ишларни амалга оширажакларини айтишди. Энг аввало меҳр-мурувватли ишларни йўлга қўйишни ўз олдимизга мақсад қилиб қўйдик. 30-болалар уйининг тарбияланувчилари учун совға-салом бериш билан бирга шу ердаги 10 дан зиёд боланинг қўли ҳалолланиб, катта байрам шодиёнаси ўтказилади. Бунинг сарф-харажатини тегишли корхоналар ўз зиммасига олди. Бошқа маҳалла ва даҳалардаги ишлар ҳам мана шундай кенгашиб олиб борилмоқда.

Район ижтимоий-таъминот бўлими томонидан рўйхатда кўрсатилган ҳар бир уруш қатнашчиси ва меҳнат фахрийсига 300 сўмдан пул тақдим этиш кўзда тутилган.

Савдо-сотиқ масаласидаги олиб борилаётган ишлар борасида ҳам қаттиқ назорат ўрнатилган. Харидорларнинг кўнглини ҳар томонлама хушнуд этиш мақсадида аввалдан дўконлар текшириб чиқилди. Озиқ-овқат ва халқ истеъмоли буюмлари кенг қамровда сотувга чиқарилиши режалаштирилди.

Шундай касблар борки унда меҳнат қиладиганларнинг масъулияти байрам куни янада юқори бўлади. Булар тиббиёт, газ тармоқлари, электр қуввати, транспорт ва ички ишлар ходимларидир. Байрам кунлари шу соҳанинг энг масъул ходимлари хизмат жойларида бўлишади.

Ҳаммамизга маълумки, тўй меҳмонсиз бўлмайди. Бунинг учун районимизнинг барча истиқоматчиси келган меҳмонни кутишга ҳозиру нозир.

Маҳаллалардаги фаолларнинг ишларини алоҳида таъкидламоқчиманки, улар бамаслаҳат иш қилишиб, байрам кунлари ўтказиладиган тўйларга сарф бўладиган харажатларни ўз зиммаларига олишмоқда.

Тўйга тўёна билан деганларидек, биз ҳам шу куни Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли маданият уйини, севимли фарзандларимиз учун 1571 ўринли 307-ўрта мактабни фойдаланишга топширамиз.

Хулоса қилиб айтганда, Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллик байрамига маҳаллалар, корхона ва ташкилотларда, Халқ демократик партияси Ҳамза район кенгашида, қўйингчи барча аҳоли катта тайёргарлик кўрмоқда.

Суҳбатдош Гулзода МАМБЕТОВА.

⊙ Шаҳримиздаги корхоналар мустақилликнинг бир йиллик тантаналарига бағишлаб турли-туман маҳсулотлар ишлаб чиқармоқдалар. «Электроаппарат» ишлаб чиқариш бирлашмасининг йиғиш цехида беш йилдан бери ишлаб келаётган Шаҳло Ҳамробоева ўз маҳсулотларини фақат аъло баҳоларга (чапдаги сурат) ишлаб чиқармоқда. Тошкент чинни заводи ўзининг ажойиб маҳсулотлари билан аллақачон эл оғзига тушган. Бунда корхонанинг бадиий лабораторияси безовчиларининг катта ҳиссаси бор. Аббосхон Ваҳобов ва Яйра Икромовалар ўзларининг ишларидан мамнун кўринишади. Шу бадиий лабораториядаги яна бир янгиликни айтиб ўтмоқ жоиз. Бу ерда чиннидан зираклар ясалмоқда. Маъмурахон Эшонхўжаева (ўнгда) намойиш этиб турган зираклар аёлларимизга манзур бўлишига шубҳа йўқ.

Рустам Шарипов суратлари.

ЁШ ЖАМОА ПАРВОЗИ

БУТУН диёримизда яхши танилиб қолган «Ўзбекистон юлдузлари» мусиқали ижодий жамоаси истеъдодли ёшлар камолоти йўлида ҳам жонбозлик кўрсатиб келмоқда. Шу санъат аҳли негизида ташкил топган умидли мусиқачилар оркестри ҳам катта ижод йўлига кириб олди. Янги оркестрнинг юзага келишида «Средазэлектроаппарат» ишлаб чиқариш бирлашмасининг мадади катта бўлди. Унинг ҳомийлигида ёш истеъдодли жамоа ўз қаддини тиклаб олди.

Тайёрланган дастлабки концерт яқинда муваффақиятли ўтди. Оркестр ўзининг навбатдаги томошасини қардош халқлар бастакорлари асарлари асосида тайёрлашга киришди. Истеъдодли ўзбек бастакори О. Сапаев, тожик санъаткори А. Латифзода ва бошқаларнинг энг яхши асарлари ҳам ижро этилади.

Бу каби қизиқарли мусиқалар билан оркестр яқин орада Швецияга йўл олади. Шунингдек, Туркия, Исроилга ижодий сафар ўтказиш кўзда тутилди.

Ваҳоб АЛИЕВ.

** Мутасаддилар фикрича...*

Электр қуввати учун янгича тариф

⊙ Ёқилғи, электр қуввати ишлаб чиқариш ва аҳолига хизмат кўрсатиш харажатларининг қимматлашганлиги боисидан ва халқ хўжалиги муҳим тармоқларининг бир маромда ишлашини таъминлаш мақсадларидан келиб чиқиб, шаҳар аҳолиси эҳтиёжларига сарфланадиган электр қувватининг тарифи бир киловатт-соат учун 20 тийин, электр плиталари билан жиҳозланган турар жойлар учун бир киловатт-соат электр қуввати тарифи 10 тийин қилиб белгиланди.

Бу ерда шуни ҳам айтиш керакки, имтиёзли асосда ҳақ тўлаш (албатта, янги тарифга нисбатан фоиз ҳисобида) сақлаб қолинади.

Янги тариф 1992 йилнинг 17 августидан бошлаб жорий қилинади.

Электр қувватидан фойдаланувчи абонентлар, шу жумладан қарзи бўлган кишилар эски тариф бўйича 1992 йилнинг 25 августига қадар ҳисоб-китоб қилишлари керак.

Ана шу хабарни олгач таҳририят Тошкент шаҳар электр тармоқлари корхонаси директорининг электр таъминоти бўйича ўринбосари Мирсолиҳ САИДОВга мурожаат қилди.

— Биринчи саволингизни бермасангиз ҳам бўлади, — дейди Мирсолиҳ Саидов. — У ўз-ўзидан тушунарли савол бўлиб, электр қувватига ҳақ тўлаш нима сабабдан оширилди, деган маънони англатади албатта. Унга хабарнинг бошида жавоб берилган бўлса-да, бирданига жавоб қайтара оламан: ҳамма нарсанинг ва айниқса, ёқилғининг қимматлашиб кетганлиги бунинг сабабидир. Бир киловатт-соат электр қуввати ишлаб чиқариш таннархи бугунги кунда ойига қараб 28—30 тийинга тушмоқда.

— Демак, бу галги ҳақнинг оширилиши ҳам электр қувватини ишлаб чиқариш учун кетадиган ҳамма сарф-харажатларни қопламас экан-да.

Гапингиз жуда ҳам тўғри, бу галги ҳақнинг оширилганлиги бошқа тармоқларга нисбатан аҳволни бирмунча тўғрилайди, холос. Масалан бу гап ёқилғи қазиб олувчиларнинг соҳасига тааллуқлидир.

— Тошкентда имтиёзли асосда ҳақ тўлайдиган кишилар қанча?

— Улар абонентлар умумий сонининг 42 фоизга яқинини ташкил этишади. Булар Улуғ Ватан уруши ногиронлари ва қатнашчилари, афғон уруши жангчилари, Чернобиль атом электр станцияси фалокатига барҳам беришда қатнашганлар, ўқитувчилар, олий ўқув юртларининг, техникумларнинг, мактабгача болалар муассасаларининг ўқитувчиларидир. Уларнинг ҳаммаси янги тарифнинг ярми бўйича, яъни бир киловатт-соат электр қуввати учун 10 тийин ҳақ тўлайдилар. Меҳнат фронтининг қатнашчилари учун чегирма 30 фоизни ташкил этади. Улар бир киловатт-соат электр қуввати учун 14 тийин тўлашади. Имтиёзга эга бўлган ана шу 42 фоизли одамлар қаторига электр плиталари билан жиҳозланган уйларда яшовчи фуқароларни ҳам қўшиш керак.

— Фуқаролар қайси кундан бошлаб ҳақни янгичасига тўлашлари керак? Ҳақларни қабул қилиш билан шуғулланадиган кассаларда узундан-узоқ навбатлар ҳам пайдо бўлса керак.

— Бинобарин, навбатларнинг бўлмаслигининг иложи ҳам йўқ. Бу бизнинг бугунги кундаги турмуш тарзимизнинг иллатидир. Шу боисдан биз кассирлардан сабр-матонат кўрсатиб ишлашларини, электр қуввати учун ҳақ тўлайдиган кишиларга эътибор билан муносабатда бўлишларини илтимос қиламиз. Ахир бизда 520 мингдан зиёд абонент бор-да. Барча тошкентликлардан 25 августгача бўлган муддат ичида электр қувватидан фойдаланганлик учун ҳақни ҳисоб-китоб қилишларини ва эски баҳолар бўйича қарзлардан узилишларини сўраймиз. Ана шу муддат ичида ҳақни тўламаганлардан эса янги тариф бўйича пул ундириб олинади.

АРАБ АЛИФБОСИДАГИ ҚЎЛЁЗМА

ЎЗБЕК мумтоз шоираси Нодирабегим таваллудининг 200 йиллигига бағишлаб чиқариладиган тўпламлар эътиборни ўзига тортади.

Хассос шоира девони таниқли шоир Чустий томонидан ўрганилиб, араб алифбосида кўчирилган эди. Мана шу ноёб қўлёзма алоҳида китоб ҳолида чоп этишга тайёрланди. Унинг дастхатини «Нур» нашриёти томонидан кўп нусхада чиқариш режалаштириб қўйилди.

Анвар ОҚИЛОВ.

ТОШКЕНТДА ЕР ҚИМИРЛАДИ

БУГУН эрталаб соат 7 дан 6 дақиқа ўтганда Тошкентда 6 балл куч билан ер силкинганлиги қайд этилди.

Зилзила маркази Чотқол тоғларида (Шимолий Фарғона) жойлашган. Зилзила марказида унинг силкиниш кучи олти ярим баллдан юқорироқ бўлган. Бу зилзила тектоник характердадир. Тошкентликлар қисқа вақт ичида яна иккита ер силкинганлигини сездилар. Лекин уларнинг силкиниш кучи бирмунча паст эди...

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

⊙ Оҳангарон цемент ишлаб чиқариш бирлашмасида ҳадемай жаҳон андозалари талабига жавоб берадиган маҳсулот тайёрлаш йўлга қўйилади. Бирлашма маъмурияти Ҳиндистоннинг «Чинор» фирмаси билан шартнома тузгач, бирлашманинг дунё бозорига чиқиши учун йўл очиладиган бўлди. Хориждан цементни қоплайдиган машиналар келтирилди.

⊙ Қашқадарё маиший хизмат ходимларининг бўлиб ўтган таъсис анжуманида вилоят маиший хизмат марказини уюшмага айлантиришга қарор қилинди. Бундан буён уюшма таркибига давлат маиший хизмат кўрсатиш идоралари билан бир қаторда хусусий ширкат корхоналари ҳам киради.

⊙ Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгаши сиёсий ижроия комитети партия дастурини бажариш юзасидан ХДП Фарғона шаҳар кенгашининг партия аъзолари бўлмиш халқ депутатлари ва шаҳар ҳокимлиги билан ўзаро ҳамкорлиги тўғрисида қарор қабул қилди.

⊙ «Чимён» сайёҳлар мажмуининг базасида «Банк кредити сиёсати ва инвестиция таҳлили» мавзуида бўлиб ўтган семинарда олий ўқув юртларининг ўқитувчилари, Ўрта Осиё республикалари, Москва, Санкт-Петербургдан келган банк ходимлари жаҳон банк тизими, унинг қонунларига оид маърузаларни тингладилар. Бу тадбир Жаҳон иқтисодиёт тараққиёти банки, Москвадаги молия академияси ва Тошкент Давлат иқтисодиёт университети томонидан ташкил этилди.

⊙ Абдулла Қаҳҳор уй-музейи илмий кенгашининг йиғилиши бўлди. Кенгаш аъзолари таниқли адиб таваллудининг 85 йиллигига тайёргарлик қандай бораётганини муҳокама қилдилар. Сўзга чиққанлар уй-музей экспонатларини ёзувчининг ҳаёти ва фаолияти даврларига қараб жойлаштириш зарурлигини айтдилар.

⊙ Ўзбекистон Республикаси жисмоний тарбия ва спорт давлат комитетида Барселонадаги XXV Олимпиада ўйинларида иштирок этган олимпиадачилар билан журналистларнинг учрашуви ўтказилди.

ҲАМДУСТЛИКДА

⊙ Грузия мудофаа вазири Тенгиз Китовани билан Абхазия Вазирлар Кенгаши раисининг ўринбосари Сергей Багапш ўртасида давом этаётган музокараларга қарамай 17 августдан 18 августга ўтар кечаси грузинлар билан абхазларнинг ўзаро тўқнашувлари оқибатида беш киши ҳалок бўлди. 18 август тонгида Сухуми ўликхонасида грузин-абхаз тўқнашувлари оқибатида ҳалок бўлган 50 га яқин одамнинг жасади бор эди.

⊙ Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоев жойлардаги дон ҳосилини йиғиштириш масалалари қандай уюштирилаётганлиги билан танишиш мақсадида кеча республиканинг асосий дон етиштирадиган вилоятлари бўйлаб сафарга чиқди. Эрталаб у Ғарбий Қозоғистон (собиқ Уральск) вилоятига жўнаб кетди.

⊙ Россия Федерациясининг 1991 йилги давлат ички ютуқлар заёми сотила бошлагандан буён ўтган бир ҳафта ичида бу янги қимматли қоғозларни сотишнинг суръатлари тўғрисидаги дастлабки маълумотлар республиканинг марказий банкига келиб тушди. Бир ҳафта мобайнида умумий қиймати 44 миллион 800 минг сўмлик облигациялар сотилган.

ХОРИЖДА

⊙ Хитой Халқ Республикаси Беларусга 30 миллион юан ҳажмида қарз беришга қарор қилди.

⊙ Хавфсизлик Кенгаши Жанубий Африкага БМТ кузатувчиларини зудлик билан юбориш тўғрисидаги таклифни бир овоздан маъқуллади.

⊙ Ҳиндистон ўрта кенгликдаги «Притхви» ракеталарининг синовини ўтказди.

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг бир йиллиги олдидан

● ҚОДИР АЛИМОВ: Москва давлат халқаро муносабатлар институтини тугатган. Халқаро ҳуқуқ ва халқаро муносабатлар соҳаси мутахассиси. АҚШ ташқи сиёсати ва халқаро ҳуқуқ мавзуида ёзилган 5 та рисола муаллифи. 1987—88 йилларда АҚШда илмий ишлар билан шуғулланган, Гарвард, Калифорния, Колумб ва Жоржтаун университетларида лекциялар ўқиган. Ўзбекистон Сиёсатдонлар уюшмаси президенти сифатида халқаро конференциялар ва конгрессларда қатнашган.

ЙИГИРМАНЧИ асрнинг сўнгги ўн йиллигида халқаро муносабатларда кескин ўзгаришлар содир бўлди. Икки муҳим омил — халқаро алоқаларни мафкурадан холи қилиш ҳамда жаҳоннинг буюк давлатларидан бирида ўтказилаётган ислоҳот янгича тартиботларнинг қарор топишига олиб келди. Сиёсий геометрия мураккаблашмоқда. Жаҳон миқёсидаги сиёсий кенглик тобора кўп ўлчовли бўлиб бораяпти. Республикаларнинг мустақил бўлиши уларнинг халқаро майдондаги тўла масъулиятини ҳам белгилаб бермоқда. 1991 йилнинг 31 августида Ўзбекистоннинг мустақил деб эълон қилиниши

ИСТИҚЛОЛ МАСЪУЛИЯТИ

[illegible]

кий ўтган йил декабрида мен билан суҳбат чоғида «Бирлашган Туркистон» Яқин ва Ўрта Шарқдаги кучлар балансини бузиб юбориши мумкин» деган хавфсирашни яшириб ўтирмади.

Ўзбекистоннинг миллий хавфсизлигини таъминлашнинг қандай йўллари ва воситалари бор, ҳаёт қайси устиворликни тақозо этаяпти?

Ўзбекистоннинг ташқи сиёсий устиворлигини икки тоифага бўлиш мумкин: функционал ва ҳудудий.

Функционал устиворликка иқтисодий, ҳарбий ва сиёсий соҳалар киради.

Кўриниб турибдики, иқтисодий устиворликлар биринчи ўринга чиқмоқда. Республика иқтисодиётининг жаҳон хўжалигидаги иштирокини таъминлаш ҳамда собиқ иттифоқдош республикалар билан умумий иқтисодий тенгликни барпо этиш учун ҳамма шарт-шароитни вужудга келтириш зарур.

Иқтисодий соҳада дастлабки қадамлар қўйилди: чет эл инвестициялари ва ташқи иқтисодий фаолият тўғрисида қонун қабул қилинди. Тошкентда ишбилармонлар учрашуви ўтказилди. Бироқ бу тадбирлар ҳозирча рамзий маънога эга. Иқтисодий валютанинг кучли таъсири бўлиши керак. Чет эл инвестициялари учун кўп укладли инфраструктура вужудга келтириш лозим, чунки хорижий фирмалар давлат секторига унча хушламайроқ маблағ киритадилар. Ҳаёт иқтисодиётни оқилона хусусийлаштиришни талаб қилмоқда. Республикада очиқ иқтисодий зоналар барпо этиш ҳамда чет эл капиталини ҳуқуқий жиҳатдан ҳимоялаш қатъий заруратдир. Яна илгарилаб бориш, Ўзбекистон Республикасини эркин иқтисодий минтақа деб эълон қилиш мумкин. Ташқи сиёсат Ўзбекистоннинг иқтисодий қайта туғилиши манфаатларига хизмат қилиши лозим. Биз учун ҳарбий, сиёсий тенгликкина эмас, балки дунёнинг маданийлашган мамлакатлари билан ҳаёт сифатининг баробарлиги муҳим. Япония бунга мисол бўла олади. Туб иқтисодий ислоҳотларни ўтказишга раҳбарликни мустақил иқтисодий комиссия амалга ошириши мумкин бўлар эди, бундай комиссия эса Ғарб ва Шарқнинг ривожланган мамлакатлари вакилларидан, республиканинг етакчи олимларидан таркиб топиши керак.

Ҳарбий соҳада эса Ўзбекистон ҳудудида ядро қуроли йўқлигини ҳисобга олиш зарур.

[illegible]

Маълумки, агар амалга оширишнинг таъсирчан механизмлари ишга туширилмаса, ҳатто энг яхши декларация ва қонунлар ҳам фойдасиз бўлиб қолаверади. Шунинг учун ҳам чегарадош давлатлар ва республикаларнинг жамоавий хавфсизлик тизими можаролари инфраструктурасига таяниш лозим. Ўзбекистон Сиёсатдонлар уюшмаси ана шундай инфраструктура концепциясини ишлаб чиқишга киришди. Неча ўн йиллардан буён қон тўкиляпти. Кўпдан-кўп минтақавий муаммолар, жумладан курдлар, фаластинликлар, Тамил, Қорабоғ муаммоларининг ечилмаётгани ҳам халқаро ҳуқуқ ва халқаро сиёсий муассасаларнинг ҳали такомиллашмаганини кўрсатиб турибди.

Кейинги муҳим вазифа Ўзбекистонда демократик жараённи янада ривожлантириш, ички тажрибани ривожланган демократик мамлакатлардаги давлатнинг халқаро мажбуриятларига, ҳуқуқлар ва эркинликларнинг стандартларига тўла мувофиқлаштиришдан иборат. Шу маънода СБСЕ жараёнининг инсон ўлчовлари бўйича Москва конференцияси қарорлари атрофлича фикр-мулоҳаза юритиш учун етарли озиқ беради. Халқаро муносабатларда давлатнинг «мавқе» омилини, яъни халқаро ҳамжамиятда унинг ҳақидаги тасаввурни ҳамиша ҳисобга олиш зарур. Пиночет Чилиси ва Жанубий Африка Республикаси мисоли, жаҳон ҳамжамиятининг уларга қарши муносабати буни яққол исботлаб турибди. Ўзбекистон — жаҳон ҳамжамиятининг ёш аъзоси, у вояга етгунча ўзи ҳақидаги яхши фикрни сақлаб қолиши керак, аммо марказий оммавий ахборот воситалари унинг обрўсини тўкишда анча-мунча иш қилишга улгурдилар. Бинобарин, АҚШнинг янги давлатларга (собиқ иттифоқчи республикаларга) муносабатини белгилаб берадиган «Ж. Бейкернинг беш принцип» асосий ғояси ички ҳуқуқлар нормаларини халқаро-ҳуқуқий стандартларга мувофиқлаштиришни кўзда тутди.

Энди ҳудудий устиворликларга мурожаат этайлик. Собиқ иттифоқдош республикаларнинг тарихий бирлиги, иқтисодий ва сиёсий жиҳатдан ўзаро қарамлиги ҳамда маълум маънода ўхшашлигини ҳисобга олган ҳолда улар билан муносабатлар Ўзбекистон манфаатларидан ҳам олдинги ўринда туриши керак.

МДҲга кирган давлатлар билан ўзаро муносабатларда бизнинг нуқтаи назаримиз аниқ ва принципиалдир:

Биринчидан: мустақил давлатларнинг тенг ҳуқуқли асосдаги сиёсий ва иқтисодий ҳамкорлиги бўлиши лозим. Мавжуд чегаралар бузилмаслиги эътироф этилиши керак. Ҳар қандай масалалар келишув йўли билан ечилиши зарур.

Иккинчидан: ҳозирги ўзаро боғлиқ дунёда стратегик қуролли кучларга ягона раҳбарлик битта қўлда бўлгани маъқул. Биз уларни Россияга топширдик. МДҲнинг барча аъзолари ядровий қуролсизланиш жараёнига, халқаро хавфсизлик тизимига тортилиши лозим.

Учинчидан: биз давлатларнинг янги тузилган армияларини НАТОга ўхшаш ягона раҳбар қўли остида бирлаштириш тарафдоримиз.

Энди бошқа муаммо — Ўзбекистон ташқи сиёсатининг ҳуқуқий негизи ҳақида гаплашайлик. БМТнинг бош ассамблеяси 1990—1999 йилларни халқаро ҳуқуқ ўн йиллиги деб эълон қилди. Шу муносабат билан ишлаб чиқилаётган дастур инсониятнинг ҳуқуқий жамият, умуминсоний ва миллий манфаатларини уйғунлаштиришнинг ҳар томонлама воситаси бўлган ҳуқуқ сари ҳаракат қилиши жараёнини тезлаштиради.

Ўзбекистоннинг давлат органлари ва унинг чет эллардаги муассасалари фаолияти халқаро-ҳуқуқий соҳада қуйидаги йўналишларга қаратилиши мумкин:

— халқаро муносабатларда ҳуқуқ устунлигини қарор топтириш;

— халқаро ҳуқуқ нормаларининг давлат ички ҳуқуқидан устунлиги принципини амалда таъминлаш;

— Ўзбекистоннинг бошқа давлатлар билан икки томонлама муносабатларининг ҳуқуқий негизини вужудга келтириш;

— янги халқаро ҳужжатлар ишлаб чиқишда қатнашиш.

Амалий жиҳатдан олганда барча халқаро-ҳуқуқий ҳужжатларни таҳлилий тафтишдан ўтказиш, Ўзбекистоннинг миллий манфаатларига мос келадиганларини ратификация қилиш зарур. Ўзбекистон Республикаси халқаро фаолиятининг асосий принциплари тўғрисида қонун лойиҳаси бор. Комитет мазкур қонуннинг, шунингдек республикамиз дипломатиясининг келажакдаги фаолиятини изга солиб турадиган яна кўплаб қонунлар мажмуининг тезроқ қабул қилинишига эришиши зарур. 1961 йилги дипломатик муносабатлар тўғрисидаги Вена конвенцияси ратификация қилинганидан кейин Ўзбекистоннинг дипломатия низоми ҳам тасдиқланиши лозим. Унда фаолият мақоми, дипломатларга даража ва тоифа белгилаб қўйилиши керак.

Энди халқаро ташкилотларда (масалан БМТда) вакиллик тўғрисида фикр юритайлик. Бош Ассамблеяда барча республикалар мустақил давлат сифатида қатнашадилар. Хавфсизлик Кенгашида Россия овозга эга бўлади.

Ҳозирги шароитда ташқи сиёсатни муваффақиятли юритишнинг энг асосий шартларидан бири танланган йўлни илмий жиҳатдан таъминлашдир.

Ички ва ташқи сиёсий муаммоларнинг мураккаблашуви (ҳақиқий иқтисодий ва сиёсий мустақилликка эришиш, жуғрофий-стратегик ташқи сиёсатни белгилаш, ички ислоҳотларни мафкуравий ва сиёсий жиҳатдан таъминлаш ҳамда ана шу жараён билан боғлиқ Президент қарорларининг қабул қилиниши республиканинг ички ва ташқи мустақил сиёсий йўлини амалга оширишнинг янги, бир қадар самарали усуллари ва воситаларини топиш ниятида Ўзбекистон стратегик тадқиқотлар марказини барпо этиш заруратини келтириб чиқаради.

Ўзбекистон мустақил давлат деб эълон қилинганлиги тарихий кўлам касб этадиган воқеа бўлди. Шундай экан, истиқлолга республикамизда ҳам, жаҳон жамиятида ҳам тўла масъулият билан муносабатда бўлиш лозим.

Қодир АЛИМОВ,
Тошкент сиёсатшунослик ва бошқарув институти кафедраси мудири, тарих фанлари доктори, профессор.

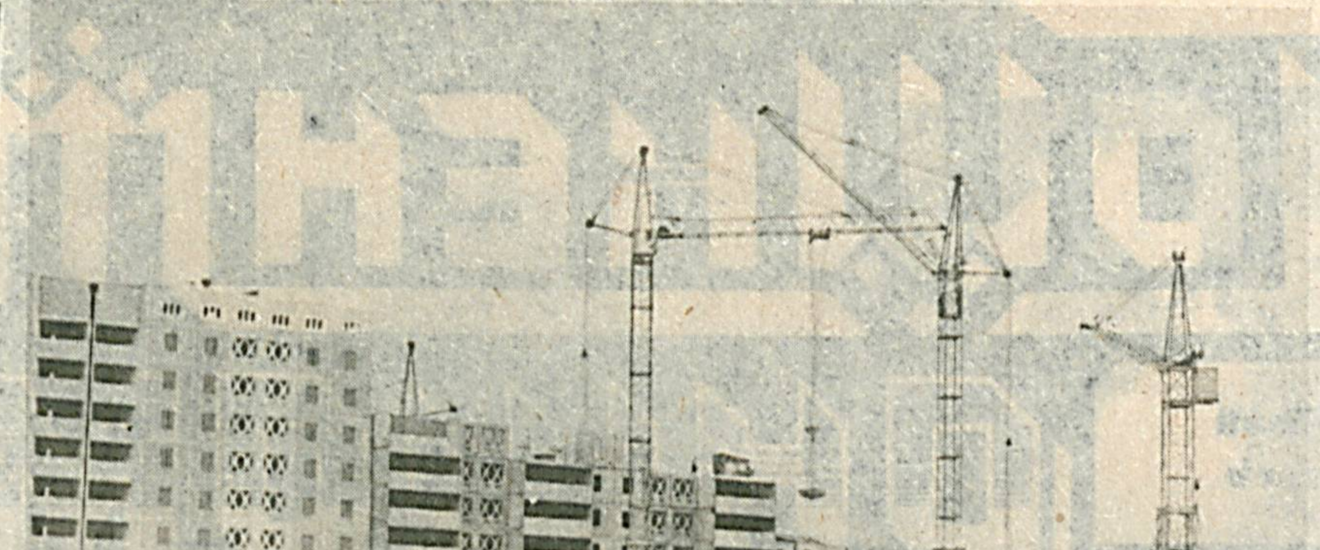

Қурилиш материалларининг танқислигига қарамасдан, шаҳримизда улкан бунёдкорлик ишлари олиб борилмоқда. Шулардан бири Тошкент Ҳалқа йўлида жойлашган «Ибн Сино» мавзесидир. Ҳозир бу ердаги бир неча уйларни Тошкент қурилиш бош бошқармаси қурувчилари фойдаланишга топширишди. Ва улар яна бир нечта уйларда қурилиш-тиклаш ишларини олиб боришмоқда.

СУРАТДА: мавзедаги қурилиш майдонларнинг умумий кўриниши тасвирланган.

Равиль Альбеков сурати.

● Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт

Қарс икки қўлдан

Тўқимачилик, гарчи, назарий жиҳатдан халқ хўжалигининг енгил саноати таркибига кирсада, унинг меҳнатини осон дейиш қийин. Қолаверса, Хитой, Арабистон мамлакатларидан фарқли ўлароқ, бизда бу касб билан асосан аёллар шуғулланадилар.

Тошкент тўқимачилик комбинатига қарашли ип-газлама ишлаб чиқариш фабрикаси ана шундай «аёлманд» жамоалардан биридир. Унда нафақат Тошкент, балки Самарқанд, Қашқадарё, Фарғона водийси вилоятларидан келиб, шу ерда муқим яшаб, меҳнат қилаётган қиз-жувонлар ҳам кўплаб топилади.

Хўш, фабрикада аёлларнинг меҳнат шароитини яхшилаш, уларни ижтимоий муҳофазалаш учун қандай ишлар амалга ошириляпти? Шу савол билан фабрика директори Мурод Салимовга мурожаат қилдик.

— Фабрикамиз жамоасининг аксариятини ёшлар ташкил этади. Уларнинг кўплари пойтахтга ўқиш истагида келган, лекин омади чопмай, меҳнат қилишни ихтиёр этганлардир. Вилоятлардан келганларнинг барчасини ётоқхона билан таъминлаганмиз, у ерда имкон қадар яхши шароитлар яратиб беришга ҳаракат қиляпмиз. Чунки уй-жойидан кўнгли тўқ одамгина унумли меҳнат қилиши мумкин. Тўқимачилик комбинатининг қарорига кўра, ётоқхоналарнинг фабрикамиз ихтиёрига ўтказилиши, айниқса, кенг имкониятлар берди.

Иш шароитига келсак, бизда асосан, аёллар хизмат қилишини назарда тутиб, ўз кучимиз, маблағимиз ҳисобига аёллар маиший мажмуасини бунёд этдик. Ундаги ҳаммом, душ, сузиш ҳавзаларидан, маиший хизмат турларидан барча ишчиларимиз фойдаланишлари мумкин.

Шу ўринда жамоатчилик кучи билан бунёд этилган дам олиш уйи ҳақида гапириб ўтмай иложи йўқ. Чунки, қачонлардир темир-терсак сақланадиган омбор бўлган, ҳозирда эса шинам, кўркам бўлган бу мўъжазгина хонада ишчилар бемалол ҳордиқ чиқаришлари, турли кечалар уюштиришлари мумкин.

Халқ истеъмол моллари таъминоти ҳам яхши йўлга қўйилган. Комбинат ҳовлисидаги озиқ-овқат, саноат моллари дўконларидан доимо зарур маҳсулотлар, болалар кийим-кечакларини топишингиз мумкин. Қолаверса, ишчиларга 15 сўмлик бепул талонлар тарқатилаётганлиги, тушликнинг ўртача баҳоси 15—17 сўм эканлигини ҳисобга олсак, овқатланиш ҳам деярли фабрика ҳисобидан бўлаяпти.

— Мурод ака, ишчиларга яратилаётган шароитлар ҳавас қилса арзигудек. Лекин, цехларни айланган пайтимизда, у ердаги техниканинг анчайин эскириб қолганлиги, ҳаттоки, ҳалигача 50—60 йил илгариги қўл дастгоҳларидан ҳали фойдаланилаётганлигини кўрдик...

— Чиндан ҳам шундай. Лекин яқин орада дастгоҳларни янгилаш ниятидамиз. Комбинат раҳбарияти Германия, Швейцариядан янги дастгоҳлар сотиб олиш учун 7,5 миллион доллар маблағ ажратди. Янги техника бизга иш унумини янада ошириш, ҳам жой, ҳам ишчи кучидан ютиш, аёлларимиз меҳнатини анчайин енгиллаштириш имконини беради.

Шунингдек, аёлларимизнинг вақтдан ютишлари, уйда фарзандлари олдида кўпроқ бўлишларига имкон яратиш ниятида икки кун 12 соатдан ишлаб, навбатдаги икки ишчи кунини тўлиқ дам олиш кунига айлантиришни мўлжаллаб турибмиз. Бу эса ярим кун уйда, ярим кун ишхонада бўлиб кўп вақтини йўқотадиган кўп фарзандли оилалар учун жуда қулай бўлади, деб ўйлаймиз.

— Ишчиларнинг иш ҳақлари ҳақида ҳам маълумот берсангиз. Ҳозирги шароитда сизнинг жамоангизда бу соҳада қандай муаммоларга дуч келиняпти?

— Бу ўринда «муаммо» сўзини қўллаш жуда ўринли. Йўқ, мен иш ҳақи миқдорини назарда тутмаяпман. Бугунги кунга келиб иш ҳақини 1,4 фоизга кўтардик, бу ўртача 5000—7000 сўм деган гап. Лекин бизни иш ҳақидан олинадиган солиқ масаласи жуда ташвишга соляпти. Баъзи бир илғор ишчиларимиз бир ойда 14.000 сўмгача ишлаб топяптилар. Бу ҳазилакам пул эмас. Лекин ҳозирда амал қилинаётган солиқ системасига кўра ана шу ишчиларимиз ҳалол меҳнати билан топган пулининг катта қисмини давлат солиқ сифатида босиб қоляпти. Бу ҳолда шундай ҳам амал-тақал қилиб кун кечираётган кўп болали бева аёлларимизнинг ҳоли нима кечади? Меҳнатидан оладиган моддий манфаатдорлиги қаерда қолади? Ишчиларимизнинг норозилигига сабаб бўлаётган солиқ масаласини тез орада қайтадан кўриб чиқиш лозим, деб ўйлайман.

Тошкент ип-газлама фабрикаси собиқ СССР ҳудудидаги етти ип йигирув фабрикасининг бири бўлиб, жами маҳсулотнинг 11 фоизини берарди. Яқин-яқингача Украина, Беларусь, Болтиқбўйи, Кавказорти республикаларини маҳсулот билан таъминлаб келган мазкур корхона бугунги кунда Ўрта Осиё давлатларига ип етказиб берувчи ягона фабрика бўлиб қолди. Шундай экан ҳалол меҳнати билан иқтисодимизни тиклашга муносиб ҳисса қўшаётган фабрика меҳнаткашлари олдида турган юқоридаги муаммолар тезда ҳал бўлади, деб ўйлаймиз.

Зеро, кексалар қарс икки қўлдан чиқади, деб бежиз айтишмаган.

Шуҳрат АРМОН.

⊙

Маҳсулотнинг сифатини текшириш масъулиятли ишлардан ҳисобланади. Чунки бунда озгина адашдингизми, тамом. Ҳамма маҳсулотга нуқсон етади. «Учқун» тўқимачилик-атторлик ишлаб чиқариш бирлашмасида самарали меҳнат қилаётган Саодат Абдурасулова ёш бўлишига қарамай, бу ишнинг уддасидан чиқади. У ҳозир корхонада катта назоратчи.

СУРАТДА: Саодат Абдурасулова гул туширилган матонинг сифатини кўздан кечирмоқда.

Рустам Шарипов сурати.

⊙

** Сизга қандай хизмат кўрсатишмоқда?*

ИШЛАР ЁМОН ЭМАС

Бектемир шаҳримиздаги ёш районлардан бири ҳисобланади. Шундай бўлсада, бу ерда кейинги пайтларда аҳолига маиший хизмат кўрсатиш борасида талайгина ишлар амалга оширилмоқда. Бизнинг район ҳокимининг ўринбосари, ижтимоий-сиёсий мажмуининг раҳбари Ҳабибулло Толипов билан қилган суҳбатимиз ҳам худди шу хусусда бўлди.

— Ҳабибулло ака, районда аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ишлари қандай ташкил қилинаяпти?

— Ўзингизга маълум, Бектемир райони Тошкентдаги энг кенжа районлардан биридир. Районимиз ҳудудида жойлашган маиший хизмат кўрсатиш корхоналари бир пайтлари эски биноларга жойлаштирилган эди. Ҳозирги пайтда «Водник» мавзесида жойлашган икки қаватли маиший хизмат кўрсатиш уйига эгамиз. Бу мухташам бинода хизмат турларининг ҳаммаси мавжуддир. Ўтган ойда район мувофиқлаштириш кенгашининг йиғилиши бўлди. Бунда маиший хизматни янада кенгайтириш ва ривожлантириш масаласи кўрилди. Аввалambор шуни айтиш керакки, маиший хизмат кўрсатиш уйларини кенгайтиришда ҳудудимизда жойлашган корхоналар катта ёрдам бермоқдалар. Масалан, темир-бетон заводи раҳбарлари ўзларига қарашли ердан маиший хизмат кўрсатиш нуқтаси учун жой ажратиб бердилар. Бу ерда биз эркаклар ва аёллар гўзаллик салонини ташкил қилмоқчимиз. Бундан ташқари кичик корхоналар ҳам маиший хизмат кўрсатиш ишларини ривожлантиришда ўз ёрдамларини аямаяптилар.

Ҳозирги кунда районимиз ҳудудида жойлашган кичик корхоналардан бирида йиғма уйчалар ишлаб чиқарилмоқда. Биз шулардан маиший хизмат кўрсатиш соҳасида фойдаланмоқчимиз. Сентябргача 5—6 тасини ўрнатиб, ишга туширамиз.

Кўпчиликка маълумки, кейинги пайтда шаҳарда маиший хизмат кўрсатиш соҳаси концернга айлантирилди. Бу концернга районимиз маиший хизмат кўрсатиш корхоналари ҳам аъзо бўлиб киришди. Истардимки, концерн районимиз маиший хизмат кўрсатиш бирлашмасига маблағ борасида ёрдам берса мақсадга мувофиқ бўларди.

— Кейинги пайтларда кўп жойлардаги маиший хизмат кўрсатиш нуқталарини хусусийлаштириш тўғрисида гап кетаяпти. Бунга муносабатингиз қандай?

— Тўғри, хусусийлаштириш тўғрисида анчадан буён гап кетаяпти. Районимиз ҳудудида жойлашган маиший хизмат кўрсатиш корхоналарини хусусийлаштириш учун бизга жуда кўплаб аризалар билан мурожаат қилишаяпти. Районда кенгаш тузилди. Бу кенгаш ҳозир ана шу масала бўйича иш олиб бораяпти. Истардикки, хусусийлаштириш бўйича янги ташкил қилинган маиший хизмат кўрсатиш бирлашмаси ҳам бу борада бизга ёрдам берса айни муддао бўларди.

Суҳбатдош
Султонмурод УМАРОВ.

Фахрийлар бош-қош бўлишади

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Мустақиллигининг бир йиллиги муносабати билан шаҳримизда бу улуғ байрамни тантана билан нишонлаш мақсадида тайёргарликлар бошланди. Шу боис куни кеча Ҳамза район уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши семинар ўтказди. Бу семинар очиқ мулоқот тарзида бўлиб, унда иштирок этган район ҳокими муовини Шомуҳит Худойберганов, шаҳар уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши раисининг ўринбосари Юрий Сотников, Ўзбекистон Халқ демократик партияси Ҳамза район кенгашининг биринчи котиби Шавкат Файзиев, Чкалов номидаги авиасозлик ишлаб чиқариш бирлашмаси уруш ва меҳнат фахрийлари кенгашининг раиси Георгий Поплавский, район ижтимоий-таъминот бўлими мудири Хушмурод Бойқобилов, район уруш ва меҳнат фахрийлари кенгашининг раиси Аҳмаджон Зиямуҳамедовлар шу кунгача қилинган ишлар тўғрисида маълумот бериш билан бирга Мустақиллик шодиёнасининг қандай нишонланиши ҳақида ҳам келишиб олишди.

Район уруш ва меҳнат фахрийлари Кенгашининг раиси Аҳмаджон Зиямуҳамедов шундай деди:

— Районимизда бирон-бир тадбир йўқки, у фахрийларимиз иштирокисиз ўтган бўлса. Шундай экан бу ишда ҳам ўзгаларга бош-қош бўлишимиз лозим. Жойларда, маҳалла ва мавзеларда озодагарчилик ва тартиб-интизомни яхши йўлга қўймоғимиз керак. Районимизда 3 минг нафар уруш фахрийси, 19 минг меҳнат фахрийси, 1600 нафар уруш иштирокчиси бор. Улардан 105 нафарининг қаровчиси йўқ бўлганлиги сабабли тегишли корхона ва ташкилотларга бириктириб қўйилган. Умуман, мен истардимки, районимиздаги барча истиқомат қилувчилар хоҳ у фахрий, ишчи ёки ўқувчи бўлсин, тарихий байрамда иштирок этиб, бахридиллари очилсин.

— Халқимизнинг «Қари бор уйнинг зари бор», — деган нақли замирида ҳақиқатан ҳам катта ҳикмат бор. Фахрийларимизнинг борлиги эса, бизнинг бахтимиз, — деди ўз сўзида район ижтимоий-таъминот бўлимининг мудири Хушмурод Бойқобилов. — Шунинг учун уларнинг нозик қалбини оз бўлсада мамнун этишга ҳаракат қилаяпмиз. Мисол учун ўтган байрамларни олиб кўрадиган бўлсак ҳар гал барча фахрийлар учун 5 минг сўмдан пул ажратиб совға-саломлар олиб беришга ҳаракат қилдик. «Наврўз» байрамини эса «Наврўз» чойхона-қаҳвахонасида бир пиёла чой устида дилдан суҳбатлашиш билан нишонлаган эдик. Ушбу ўзбекона удум барчага маъқул келиб қолди.

Фахрийларнинг саломатлиги тўғрисида район соғлиқни сақлаш бўлими ходими Анна Гуляева қисқа ахборот бериб шундай деди:

— Фахрийларнинг саломатлиги тўғрисида кенгаш аъзолари доимо ғамхўрлик қилиб келишмоқда. Ўтган вақт мобайнида 150 кишига Олтиариқ санаторийсига бепул йўлланма берилди. Навбатда турган уч кишига «Запорожец» машинаси тақдим этилди. Шаҳар Қизил Хоч жамиятининг район бўлими томонидан 17 та ҳамшира фахрийлар саломатлигини назорат қилиб туришади. Кенгаш котибаси Анна Кривцова, фахрия Анна Федоровна ва нафақахўр, район меҳр-шафқат бўлими ходими Белогия Костиналар ён-атрофларидаги ёлғиз фахрийларни ўз оталиқларига олишган. Улар учун кенгаш томонидан 28 минг сўм пул моддий ёрдам тариқасида сарфланди. Имтиёзли озиқ-овқат берилиши ҳам фахрийлар саломатлиги тўғрисидаги ғамхўрликнинг бир намунасидир.

Мустақиллик байрами нишонланиши олдидан ўтказилган бу семинар барча район фахрийларига куч ва мадад бахш этади. Чунки уларнинг ҳали ҳам ғайратлари жўшқин. Соғлиғи яхши бўлган ҳар бир нафақахўр ёки фахрий бу байрамда албатта иштирок этади, ўтказиладиган ҳашар ва тадбирларга бош-қош бўлади!

Ғули АБДУЛЛАЕВА.

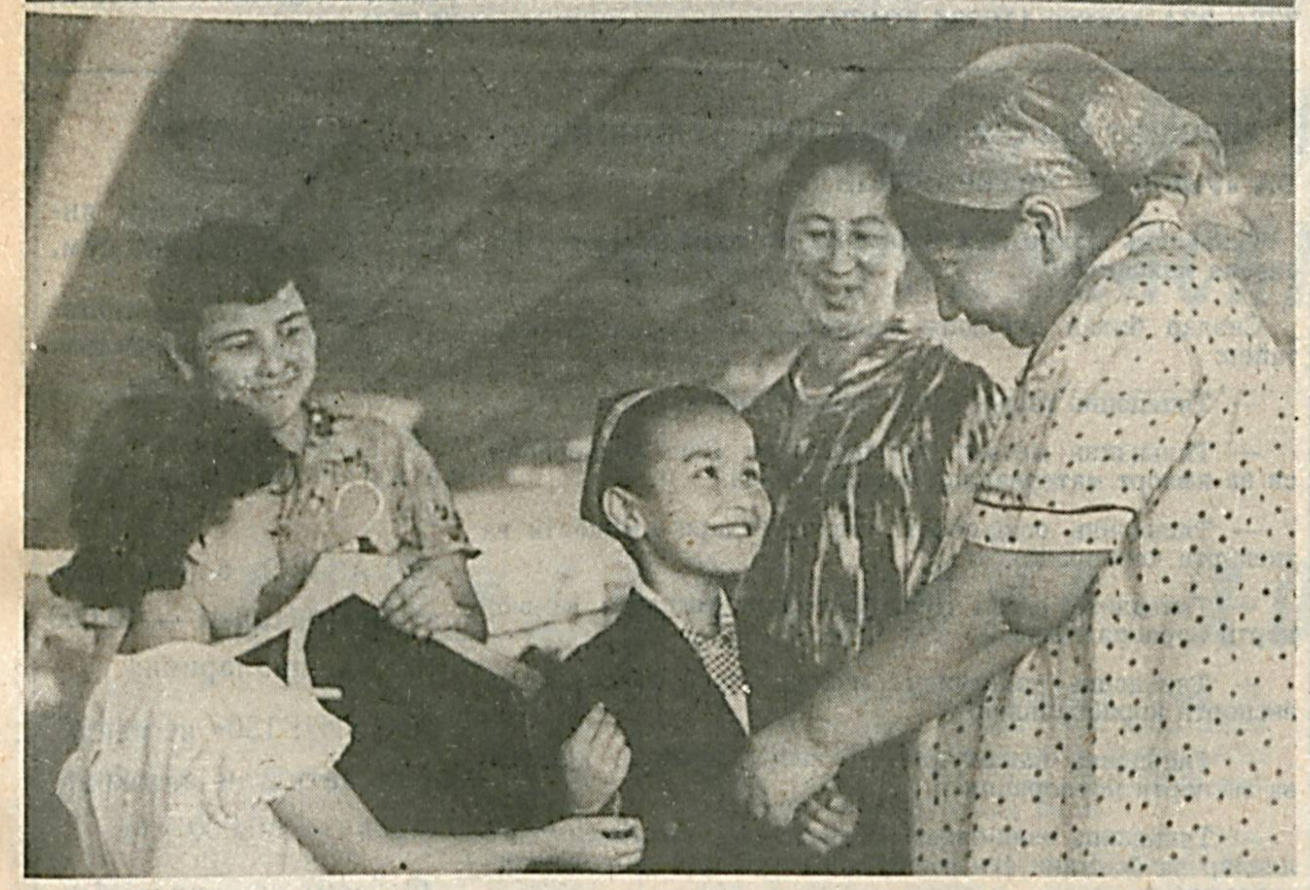

Яқинлашиб келаётган янги ўқув йили арафасидаги давр шаҳримиздаги «Болалар дунёси» магазини ходимлари учун ҳақиқий меҳнат жабҳаси бўлди. Ушбу мавсумга магазин маъмурияти пухта тайёргарлик кўрган. Бугунги кунда бу ерда харидорлар дафтар, қалам, бўёқ каби ўқув қуроллари, турли ёшдаги болалар учун мактаб кийимлари сотиб олишлари мумкин.

СУРАТЛАРДА: сотувчи Мавжуда Раҳматуллаева харидорлар хизматида; фарзандига мактаб кийими сотиб олишда харидор Раъно Соатовага сотувчи Шоҳида Халилхўжаева (чапда) кўмаклашмоқда.

Равиль Альбеков суратлари.

* Ўқув йили яқин

КЕЛАЖАК ТАШВИШИДА

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси ўз Мустақиллигининг бир йиллигини нишонлаш арафасида турибди. Ўзбекистон жаҳон ҳамжамиятига дадил қадамлар билан кириб бормоқда. Ҳур ва Мустақил Ўзбекистонга билимли ва тадбиркор, ўз маданияти тарихини, хорижий тилларни биладиган, компьютерлар билан ишлай оладиган, ўз ишига пишиқ-пухта мутахассислар керак. Улар бир кунда пайдо бўлиб қолмайди. Ўзбекистоннинг илмий салоҳиятини, келажагини ёшлардан тайёрлаш керак. Иқтидорли, қобилиятли болаларни топиш, танлаш, ўқитиш, қайси соҳага қизиқишлари борлигини аниқлаш борасида сезиларли ишлар амалга ошириляпти. Олий Кенгаш «Таълим тўғрисида» қонун қабул қилди. Болаларни танлаш ва ўқитиш, тарбиялаш ишига жиддий эътибор бериб келиняпти.

Кейинги йилларда ҳар бир вилоятда, йирик шаҳарларда иқтидорлилар учун лицейлар, гимназиялар, мактаб-интернатлар очилди, нафис санъат мактаблари иш бошлади. Улар янги тоифадаги билим ўчоқларидир. Иқтидорли болалар билан ишлаш, уларни ўқитишнинг педагогик-психологик жиҳатлари ўрганилмоқда.

ТошДУ қошидаги лицей интернат типида бўлиб, унда жумҳуриятимизнинг барча вилоятлари, Тошкент шаҳри ва Қорақалпоғистондан келган ёшлар билим ва тарбия оладилар. Тошкент шаҳридаги ўқувчилар қатнаб ўқийдилар. Лицейдаги ётоқхона, кутубхона, спорт ва кинозаллари, ўқув лабораториялари талабалар ихтиёрида. Лицейда 9,10,11-синфлар бор. Лицейга 8 ва 9-синфларни битирганлар олинади, улар 9 ва 10-синфларга суҳбат орқали қабул қилинадилар.

Лицей ўқувчиларга физика, математика, химия ва биология фанлари бўйича чуқур билим беради. Бу фанлар махсус дастур асосида ўқитилади. Асосий фанларни ўтишга, махсус курс ва семинарни билиб боришга Тошкент Давлат университети, Фанлар академиясининг етакчи олимлари жалб қилинган.

Лицей ўқувчилари Республика олимпиадаларида совринли ўринларни эгаллаб келишяпти, олий ўқув юртларига киришда маълум имтиёзга эга бўлишади.

Лицей жумҳуриятимизнинг табиий фанлар бўйича тўнғич мактаб-интернатларидан. У 1970 йил сентябридан ўз ишини бошлаган. Унда аввал физика ва математика бўлимлари бор эди. Кейин кимё бўлими, икки йил аввал биология бўлими ҳам очилди. Шу йиллар ичида лицейни 2500 га яқин йигит-қиз битириб чиқди, улар орасида 100 га яқини номзодлик диссертацияларини ёқлади, бир неча ёшнинг докторлик диссертацияси тугалланиш арафасида. Кўпчилик ота-оналарнинг лицейимизда бир неча ўғил-қизлари ўқишган: акалари, опаларининг изидан укалари... Зеро ота-она фарзандининг келажаги учун қайғуради, келажак эса билимли кишилар қўлида!

Ўқувчиларимизнинг хорижий тилларни, рус тилини ўрганишларига катта эътибор берамиз. Лицей ўқувчилари ўзлари танлаган мавзу бўйича реферат, синф иши, маъруза тайёрлайдилар ва уни ҳимоя қиладилар, ёшликданоқ илмий ишга, китоб билан ишлашга жалб қилинадилар. Иложи борича, ана шу маърузаларни улар рус тили ёки хорижий тилда қилганлари маъқул кўринади. Жумҳуриятимиз мустақиллиги шарофати билан ўқувчиларимиз халқаро олимпиадаларда ҳам қатнашадилар, хорижий мамлакатларга бориб ўқишни давом эттирадилар. Бинобарин, чуқур билим ва тил билиш уларга асқотади.

Лицейда суҳбатлар 25 августдан бошланади ва 3 кун давом этади.

Болалар 8 ёки 9-синф учун табеллари, соғлиқлари ҳақида маълумотнома, турар жойларидан, ота-оналарининг ишхоналаридан маълумотномалар олиб келишлари лозим. Бола қайси бўлимга кириб ўқишга майли бўлса ўша фандан суҳбатдан ўтади.

Таъкидлаб ўтганимиздек, Тошкент шаҳри болалари қатнаб ўқийдилар, вилоятлардан келганлар ётоқхона, 4 маҳал иссиқ овқат, кийим-бош билан, ўқув қуроллари билан бепул таъминланадилар.

Лицейни битирганлар фақат ТошДУгагина эмас, исталган олий ўқув юртига киришлари мумкин.

Азиз болалар! Сизларни Чилонзор районининг 9-мавзесидаги 33-уйда жойлашган лицейимизда кутамиз!

Мирфозил МИРЗААҲМЕДОВ,
ТошДУ қошидаги Саъди Сирожиддинов номли лицей директори, физика-математика фанлари номзоди, АҚШ математика жамиятининг аъзоси.

* Санъат оламида

ҒИЖЖАК СЕҲРИ

МОҲИР чолғучи қўлидаги сози билан тингловчиларни ўзига ром қилади деган гап бор. Бу доно фикрни таниқли ўзбек ғижжакчиси Шуҳрат Йўлдошевнинг жўшқин концертчилик фаолияти ҳам тўла тасдиқлайди.

Ўзбек миллий мусиқасини кенг оммалаштириш йўлида баракали ижрочилик фаолиятини тўла намоён этиб келаётган бу кўзга кўринган санъаткор «Тановор», «Чўли ироқ», «Сегоҳ» каби халқ севган куйларни ғижжакда шундай маҳорат билан чаладики, унинг ижрочилик маҳоратига тан бермай иложингиз йўқ.

«Туркистон дурдонаси» дастасининг етакчи созандаси сананган бу етук санъаткор ҳақида суратга олинган фильм орқали ҳам унинг кенг қамровли концерт фаолияти билан яқиндан танишиш мумкин.

Санъаткорда юксак ижрочилик маҳорати атоқли мўйқалам соҳиби Рўзи Чориев эътиборини ҳам ўзига тортди. Рассом «Созанда Шуҳрат Йўлдошев» деган картинасини яратишга киришган эди. Бу рангтасвир портрет асари мусаввирнинг навбатдаги йирик кўргазмасидан муносиб ўрин олади.

Саодат ОДИЛОВА.

Мусиқа байрамлари

ЎЗБЕКИСТОНДА «Бастакор» деб номланган янги ижодий марказнинг тузилиши республикамиз мусиқа фаолиятини янада кенгайтиришда муҳим омил бўлиб хизмат қилмоқда. Ушбу марказ шу йилнинг ўзида бир неча қизиқарли мусиқа санъати байрамларини ўтказишни режалаштириб қўйди.

«Бастакор—92» танлови ўзига хос катта санъат шодиёнасига айланади. Бунинг учун ўзбек бастакорлари янги режалар асосида иш тутиб, қатор жозибадор асарларни яратишга киришдилар.

Бундан ташқари мусиқа ҳафталигига ҳам тараддуд кўрилмоқда. Шу тадбир доирасида мусиқанинг турли жанрларида томошалар намойиш қилинади.

Акбар АЛИЕВ.

УЗУМЛАР ШИРАДОР БЎЛСИН

ҲОЗИРГИ пайтда узумнинг «қора кишмиш», «чарос» каби ўртапишарларига ранг кириб, қанд моддаси кун сайин кўпайяпти. Унинг кеч пишадиган «Октябрь» нави ғужумларида ҳам юпқа ранг пайдо бўла бошлади. Албатта, чилланинг иссиғи кечки узум навларининг секин-аста пишиб етилишига ўз таъсирини кўрсатмоқда. Бунда ер қатламлари намининг етарли бўлишини таъминлашимиз муҳим. Ёзнинг иккинчи ярмида унинг миқдори 55—60 фоиз (сув сиғимига нисбатан)ни ташкил этиши лозим.

Август ойида кеч пишадиган узум ғужумларида ўзига хос ранг пайдо бўла бошлайди. Шуни эсдан чиқармаслик керакки, ортиқча новдаларни қисқартиришда узум бошларини ҳаддан ташқари яланғочлаб қўймаслик керак. Акс ҳолда қуёш нури таъсирида узум ғужумларини жароҳатлантириб қўйиш мумкин.

Маълумки, кечкипишар узум бошларининг рангдор бўлиб, пишиб етилиши учун ҳаддан ташқари шапалоқ отиб кетган эски барг ва ортиқча новдалар олиб ташланади. Бу жараён одатда ҳосили қишда сақланадиган узумзорда ўтказилади.

Ҳозирдан бошлаб узум сақланадиган хоналарни тозалаб, дезинфекция қилиб қўйиш зарур. Маҳсулотни сифатли сақлаган оилалар катта иқтисодий фойда кўрадилар.

Мирвоҳид СОБИРОВ,
қишлоқ хўжалик фанлари номзоди.

* Оралиқ экинлар даври

АВГУСТ ПИЁЗИ

АВГУСТ пиёзи ҳозирдан 1 сентябргача бўлган даврда бодринг, сабзи, картошка каби эртаки экинлардан бўшаган ерларга сепилса яхши самара беради. Бунинг учун майдон пухта тайёрланиши, бегона ўтлардан тозаланиши шарт. Бир сотих ерга ўртача 1 килограммдан фосфот ўғити берилиши мақсадга мувофиқдир.

Пиёз униб чиққунча кетма-кет икки-уч марта суғорилади. Бу тадбир ёш майсалар пайдо бўлган вақтда ҳам такрорланиши керак. Акс ҳолда, пиёз баргининг учи қуёш нури таъсирида сарғайиб, ўсишдан тўхтаб қолади. Пиёзнинг бутун ўсиш даврида ерни бегона ўтлардан тозалаб туриш, тупроқнинг нам ва юмшоқ бўлишини таъминлаш юқори ҳосил гаровидир.

Салимжон МАҲКАМОВ,
мутахассис.

* Ўлкамизнинг ноёб неъматлари

БИР МАВСУМДА ИККИ ҲОСИЛ

АНЖИР ўсимлиги тутлилар оиласига мансуб бўлиб, ватани Кичик Осиё ҳисобланади. У асосан Ўрта Осиё, Жанубий Қозоғистон, Молдавия ва Қримда кенг тарқалган. Ўзбекистонда эса кўпроқ Фарғона водийсида экилади.

Диққатга сазовор жойи шундаки, бу ўсимликни шаҳар шароитида ҳам парваришлаш мумкин. У бир мавсумда икки марта ҳосил беради. Биринчиси июнь, июль ойларида етилиб, умумий ҳосилнинг икки-уч фоизини ташкил этса, иккинчи бор август-сентябрь ойларида пишади. Бир туп дарахтдан 15—45 килограммгача ҳосил олиш мумкин.

Анжир меваси таркибида 10—28 фоизгача, қуритилганда эса 86 фоизгача қанд, 0,2—0,5 фоиз кислота, турли дармондорилар, минерал тузлар бўлади. Ўсимликнинг тупи ва пишган новдаси 12—15 даража совуққа чидайди. Ҳарорат бундан кўтарилганда эса қишда кўмилмай қолган тупларни илдиз бўғзигача совуқ уриб кетади. Шу боис ҳам туплар октябрь, ноябрь ойларида кўмилади.

Ҳозирги кунда ўлкамизда Ўзбекистон сариқ анжири, кадота ва смирин қора анжири каби навлар ўстирилаяпти. Смирин қора анжири Наманган, Сурхондарё, Андижон, Тошкент, Хоразм, Бухоро вилоятлари, шунингдек Тошкент шаҳрида экиш учун тавсия қилинган.

Бу дарахтга энг кўп зарар келтирадиган ҳашаротлардан бири анжир қуртидир. У дарахт меваси ва баргини еб, айни вақтда уларни ўргимчак иплари билан ўраб олади. Оқибатда дарахтнинг ўсиши сусайиб, ҳосили камаяди. Анжир қуртига қарши антио, БИ-58, дендробаселлин каби пестицидлардан пуркаш зарур.

Абдуқаҳҳор ШУКУРОВ,
олим-агроном.

* Мутахассис маслаҳати

ҚУЛУПНАЙНИ ҚАЧОН ЎТҚАЗГАН МАЪҚУЛ?

⊙ Ўтган йили ҳовлимизнинг бир чеккасига икки ариқ қулупнай ўтқазган эдик. Оиламиздагилар, ҳатто қариндош-уруғларимизнинг баъзиларини ҳам бу қулупнайга оғизлари тегди. Маза қилиб едик. Менимча шаҳримиздаги кўпчилик аҳоли уйларининг бир чеккасида қулупнай етиштириш ҳақида яхши тасаввурга эга эмаслар. Шу ҳақда мутахассис маслаҳатини берсангиз.

Раҳим НУРУЛЛАЕВ,
хизматчи.

ҚУЛУПНАЙ — кўп йиллик ўтсимон ўсимлик. Бир майдонда у 2—4 йил давомида [illegible] Қулупнай бошқа мева ва резавор мевалардан [illegible] собланади. Эрта пишар навларига «Ўзбекистон», «Дилбар», (Ўзбекистон гўзали), ўрта пишар навларига «Кулвер» ва кечки пишар навига эса «Муто», «Зенга», «Тошкент» каби [illegible] Кўчат бундан кеч [illegible] вомида ариқлардан тўхтовсиз милдиратиб сув қуйилади, учинчи тўртинчи кунлари эса сув кундуз куни қуйилиб, кечга томон тўхтатилади. Кунлар исиши билан суғориш яна бошланиши керак. Кейинги суғоришлар 7—10 кундан кўп вақт ўтказилмасдан сентябрь-октябрь ойларида эса 15—20 кун ўтказилиб, амалга оширилиши керак. Қулай шароитда ўтқазилган кўчат 8—10 кунда кўкариб чиқади. Ўтқазилгандан ўн кун ўтгач кўкарганлиги текшириб кўрилади, зарур бўлса навбатдаги суғориш бошланадиган вақтга тўғрилаб [illegible]

[illegible]

Мақтил РАЗЗОҚОВ,
қишлоқ хўжалиги фанлари номзоди.

ШАРБАТ—ЭКИНГА ҚУВВАТ

ЭКИН ва дарахтларни шарбат оқизиб озиқлантириш қадим замонлардан бери давом этиб келаётган тадбирлардан биридир. Бу усулни катта майдондаги далалардагина эмас, балки томорқаларда қўлласа ҳам бўлади.

Шарбат экинларни озиқлантиради, суғоради, эгатларни юмшатади. Уни ҳовлилардаги экинлар, кўп қаватли уйлар атрофидаги кичик томорқаларда қўллаш мумкин ва фойдали. Бунинг учун экинларнинг эгат бошида катта бўлмаган чуқурча ковланади ва чиринди гўнг солинади. Кейин эса сув бостирилади. Шу тариқа шарбат тайёрланади.

Чуқур сувга тўлгач, оқиб эгатга чиқа бошлайди. Ҳосил бўлган шарбатни кетмон, белкурак билан аралаштириб, айлантириб турилса, эгатга яхши сингиб боради. Ҳар бир экиннинг бошига чуқур кавлаш шарт эмас. Бирини суғориб, иккинчисини ўталса, иш осон кўчади. Экин майдони ҳам бир текисда ўғитланади.

Ниҳолларни ҳам шундай усулда суғориш керак. Айримлар бир йўла дарахт тагидан чуқур ковлаб, сув бостириб қўйишади. Бу усулни фақат катта ёшдаги, мевага кирган дарахтларга қўллаш мумкин. Дарахт тагидан ковланган чуқур 30-50 сантиметрдан ошмаслиги керак. Ёш дарахтларга эса шарбат экинзордагидек бўлиши лозим. Чунки улар илдизининг атрофи очилиб қолса, зарарланади.

Хўш, шарбат усулининг қандай фойдаси бор, деб қизиқишингиз табиий. Биринчидан, экин ўғитланади. Сув билан аралашган чиринди гўнг ерга яхши шимилади, экинга озиқ бўлади. Қолаверса, экин сувга қонади, эгатлар сувсизликдан ёрилмайди. Об-ҳаёт исрофи камаяди. Ўғит билан аралашган сув ерда оддий сувга қараганда кўпроқ сақланади.

Яна бир томони, сир эмас шаҳар аҳолиси экинларини асосан водопровод орқали суғоришади. Хлор билан тўйинган сув экинларнинг илдизига таъсир этмай қолмайди. Шаҳарда ёш дарахтларнинг тез-тез қуриб қолишининг сабабларидан бири ҳам шундан. Шарбатли сувда эса экинлар учун яхши озиқлар кўпаяди; тиндирилган сувда эса хлор чўкади.

Биз фикр юритаётган усулни асосан помидор, булғор қалампири, бақлажон, бодринг учун қўллаш мумкин. Сабзи, пиёз учун ҳам қўл келади. Кўкатларга эса шарт эмас. Агар эгат усулида сепилган укроп, кашнич, петрушка бўлса шарбат фойдали.

Садиржон АБДУЛЛАЕВ,
ҳаваскор боғбон.

* Сиз буни уддалайсиз

ҚИШГА ҒАМЛАБ ОЛИНГ

ТОМОРҚАДА пишиб етилган сабзавот маҳсулотлари ва турли хил меваларни қишга ғамлаб олишни билмайдиган хонадон эгалари топилмаса керак. Шундай бўлса ҳам бу ҳақда эслатиб ўтиш фойдадан ҳоли эмас. Чунки ҳозир айни қиш мавсумига қизғин тайёргарлик кўриладиган палладир.

Томорқангизда нок, олма, олча, олхўри, беҳи, малина, смородина ва бошқа мевалар пишган бўлса улардан компот консервалаб олиш мумкин. Бунинг учун аввало, шиша банка, қопқоқ беркитадиган машинка ва бошқа зарур асбоб-ускуналар кераклигини унутмаслик керак. Илгари ишлатилган шиша банкаларни ювишдан олдин 1—2 соат илгари тоза илиқ сувга, ёғ юқлари бор банкаларни эса ичимлик содаси қўшилган сувга солиб қўйиш тавсия қилинади. Булар совун ёки содали илиқ сувда чўткалар билан ювиб, кейин тоза сув билан 2—3 марта чайиб олинади. Банкаларни қуритиш керак эмас. Тунука қопқоқлар тоза сувда чайилиб, 5 дақиқа қайнатиб стерилланади. Шундан кейин компот тайёрлашга киришса бўлади.

Масалан, қовундан тайёрланган компотни хуш кўрасиз. Бунинг учун қаттиқ этли хушбўй қовун олинади. Уни тўрт тиликка бўлиб, эти пўчоғидан ажратилади, катталиги билан шакли исталганча қилиб бўлакларга ажратилади. Уни банкаларга жойлаб, устидан шарбат қуйилади (1 литр сув, шунга яраша шакар). Бир литрли банкалар ўн минут давомида 85 даражада қиздирилади.

Томорқада памилдори етиштираётган бўлсангиз, хом аччиқ-чучук тайёрлаб олиш тавсия қилинади. Шу мақсадда сирланган тоғорага памилдори, пиёз, болгар қалампири, бақлажон майда қилиб тўғралиб, қозонда бир марта қайнатиб олинади. Туз солиш-солмаслик эса ўз ихтиёрингизда. Шундан сўнг қайнатилган масаллиғ шиша банкаларга солиниб, машинкада яхшилаб беркитилади. Памилдорини овқатга ишлатиш учун аччиқ-чучукни ёғда қовуриб олиш ёки памилдоридан қоқи тайёрлаш ҳам мумкин.

Кечки олма тоза пишиб етилгандан кейин, сентябрь ойида узиб олингани маъқул. Агар ҳосил кўп бўлиб, дарахтнинг шохлари синиш даражасига келиб қолса, етилиб қолган олмалар авайлаб териб олиниб, яшикларга жойланади. Улар салқин хонада сақланиб, ҳаво мўътадил туриши учун идишларда сув қўйиб қўйилади.

Умуман, томорқангизда қандай сабзавот, полиз маҳсулотлари, шунингдек мевалар бўлмасин уларни қишга бемалол ғамлаб олиш мумкин. Бунинг учун сиздан бироз қунт ва маҳорат талаб этилади, холос.

Билимдонлар маслаҳати асосида
Шавкат САЪДИЕВ тайёрлади.

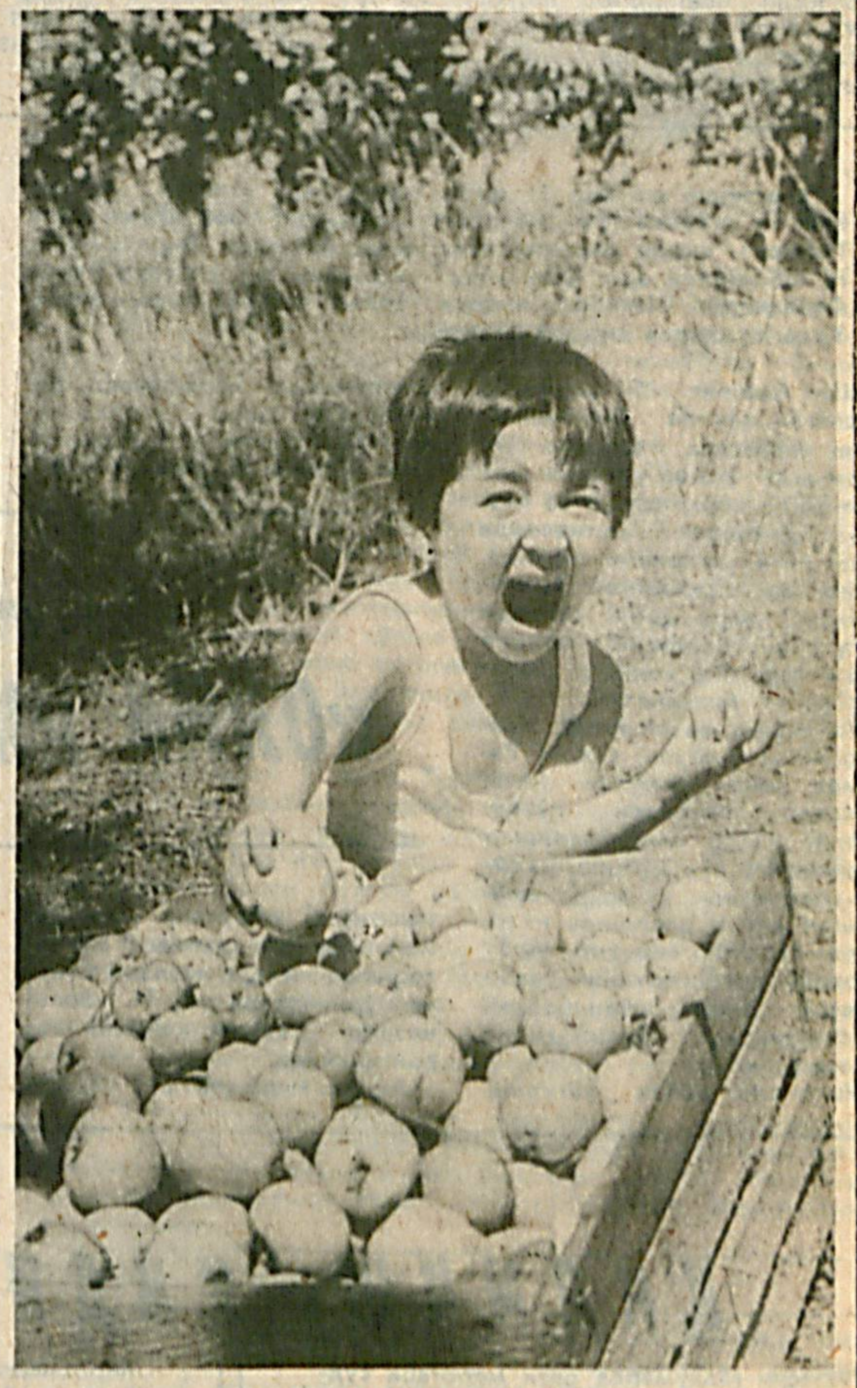

Ғарқ пишган олмаларим дастурхонингиз кўрки бўлсин.

* Бу—қизиқ

КАЙФ ОШИРУВЧИ ДАРАХТ

АФРИКА жанубидаги хилват ўрмонлардан бирида марула деган дарахт ўсади. Унинг меваси пишган пайтда ўша атрофда яшовчи жамики ҳайвонлар ва паррандалар кайф-сафо маросимига йиғиладилар. Улар марула дарахтининг мевасини еб, маст бўлишади. Меванинг шираси ҳайвон аъзосида спиртга айланади.

Кайфи ошган ҳайвонлар дарахт атрофида ҳушдан кетиб йиқилгунча ўйнайдилар. Фил бир оёғида туриб айланади, маймун эса шохдан-шохга сакрайверади. Дарахт атрофига йиғилган ҳайвонлар бир-бирларидан ҳайиқмайдилар, ким-кимлигининг фарқига бормайдилар.

«Тошкент ва тошкентликлар» танловига

Кўзларингда ўйнасин ёғду,
болажон.
Бошгинангга тушмасин қайғу,
болажон.
Сен ҳаётнинг кўрки, рамзи
эрурсан,
Чақнасин лабингда кулгу,
болажон.
Ўзбекистон аталган бу юрт
сеники,
Юрт қўйнида ўйна, гулгун
болажон!

Содиқ Маҳкамов суратлари.

⊙ Танлов бош ҳомийси — «Узинвесстрой» қўшма корхонаси.

* Деҳқон бозорларида нима гап?

ПЕШТАХТАЛАР КИМНИКИ?

МАНА ёз ўтиб, куз ҳам яқинлашиб келмоқда. Бу фасл ҳамма ерда пишиқчилик даври ҳисобланади. Бир томондан Сирдарё ва Жиззахнинг тилими тилни ёрадиган ширин-шакар тарвузу қовуни, иккинчи томондан Паркентнинг қора узумлари, учинчи томондан ўлкамизнинг бошқа жойларидан келган олма, шафтоли, олхўри ва бошқалар кишилар кўзини қувнатади. Хуллас бугунги кунда диёримизда пишиқчилик.

Хўш, бободеҳқон ана шу йил мобайнида етиштирган маҳсулотини қаерга оборади? Албатта бозорга. Лекин шаҳримизнинг ҳамма бозорларида улар учун етарлича шарт-шароит яратиб берилганми? Улардаги мева ва сабзавотларнинг нархи пойтахт меҳнаткашлари чўнтагига тўғри келадими?

Бу борада кейинги икки-уч йил ичида анча ишлар қилинди. Масалан, шаҳримизнинг қоқ ўртасида жойлашган Эски Жўва бозорини олайлик. Илгарилари деҳқонлар бу ерда пештахта етишмаслигидан нолиб олиб келган маҳсулотларини ерда сотиб кетишарди. Эндиликда эса янги мовий гумбаз бозорида сотувчилар учун ҳам, олувчилар учун ҳам ҳамма шарт-шароитлар мавжуд. Унинг биринчи қаватида ҳўл мевалар, иккинчи қаватида қуруқ мевалар билан савдо қилинади. Бозорнинг пастки қисмидаги кундалик эҳтиёж моллар билан савдо қилувчи дўконлар жойлашган.

Бироқ ҳамма бозорларда ҳам юқоридагидек шарт-шароит мавжуд эмас. Бунга мисол тариқасида шаҳримизнинг энг эски ва катта бозорларидан бири бўлган Қўйлиқ бозорини олайлик.

Эрталаб соат 10 лар чамаси. Ҳали эрта бўлишига қарамасдан бозорда одамлар гавжум. Бозорга кираверишда ширкатчилар жойлашган. Улар сотаётган маҳсулотларнинг нархи осмонда. Масалан, бир кило шакарнинг нархи 70 сўм, вазни 125 грамм келадиган бир дона Индонезия чойи 25 сўм ва ҳоказо. «Бу маҳсулотларнинг нархи нимага ўта қиммат»,— деб сўрасак, «Келишилган нархда — хоҳласангиз олинг, хоҳламасангиз йўқ», — деб жавоб беришади «сотувчилар». Қизиқ, давлат нархида нари борса 15 сўм турадиган шакарни улар қаердан келишиб олиб келди экан?

Бунисн ҳам ҳолва. Бозор ичига кириб ҳайратдан ёқа ушладик. Бир қатор сигаретфурушлар деҳқонларга пештахтани бермасдан ҳар хил сигаретларни келишилган нархда сотиб ўтиришибди. «Астра» — 16 сўм, «Ўзбекистон» — 20 сўм, «Бонд» — 45 сўм ва ҳоказо. Бозор директори Турсунбой Икромовга савол назари билан қараймиз.

— Гап шундаки, — дейди у, — турганларнинг кўпчилигида сигарет сотишга рухсатнома бор. Ишонмасангиз кўрсатишим мумкин.

Ҳақиқатан ҳам уларнинг бирида рухсатномани кўрдик. Уни Миробод район молия бўлими берган экан. Улар бу сигаретфурушларга қайси қарорга асосланиб берган бу рухсатномани. Буниси бизга қоронғу.

Аммо бу ерда рухсатномаси йўқ кишилар ҳам бемалол савдолашиб ўтиришибди. Масалан, бозорда фаррош бўлиб ишлайдиган Ҳалима Каримова «Астра» сигаретини бизга 16 сўмдан таклиф қилди. Раъно Қурбонова эса «Ўзбекистон» сигаретини 20 сўмдан бемалол пуллаяпти. Бечора деҳқонлар эса ўзи олиб келган помидор, олма, шафтоли ва бошқа мева-сабзавотларини ерга қўйиб сотишяпти.

Ҳозир энг пишиқчилик даври бўлишига қарамай, бозорда нарх-наво баланд. Мисол учун бир килограмм бодринг 15—20 сўм, шафтоли 25—30 сўм, сариқсоқнинг 85—100 сўм, сабзи 15—20 сўм, қовуннинг килоси 12—15 сўм ва ҳоказо. Бу ҳол ҳозир бошқа бозорларга ҳам тааллуқли. Лекин инсоф билан айтганда шу нарх-навони ойлигига яшаётган кишининг чўнтаги кўтарадими?

— Турмуш ўртогим билан бозорга йўл-йўлакай киргандик, — дейди ҳамшаҳримиз Абдураҳмон Абдуғаппоров. — Ойлигим 1.600 сўм, Турмуш ўртогим ундан ҳам кам олади. Бешта фарзандимиз бор. Ҳаммаси кичик. Энди ўзингиз ўйлаб кўринг. Ҳозир икки килограмм сабзини зўрга 30 сўмга туширдим. Бу билан бир марта ош қилишга етади холос. Бундан ташқари бозорда кийинтириш нархлари керак.

Энди бозорнинг торлигига келсак. Биз борган кун душанбага тўғри келишига қарамай, деҳқонларнинг кўпчилигига пештахта етишмасди. Лекин улар ҳам беш сўмдан йигирма сўмгача патта пулини тўлашаяпти.

— Шанба ва якшанба кунлари одам ундан ҳам кўп бўлади, — гапини давом эттирди Турсунбой ака. — Ҳатто гоҳида оёқ босиб бўлмайди. Сабаби яқин йиллар ичида Қўйлиқ атрофида кўп қаватли турар жой бинолари кўпайиб кетди. Ундан кейин Тошкент ва Сирдарё вилоятида истиқомат қиладиган деҳқонларнинг кўпчилиги ўзларининг маҳсулотларини шу бозорда сотишади. Чунки уларга бу қулай.

Шунинг учун ҳозирги пайтда бозор уларга торлик қилиб қолди. Шу муносабат билан биз илгари Тошкент шаҳар ижроия комитетига бозорни кенгайтириш масаласи бўйича илтимос билан чиққан эдик. У ердагилар шу илтимосимизни инобатга олиб 1989 йили қарор ҳам чиқаришганди. Қарорга кўра бизга яна 2,5 гектар ер ажратилиши керак эди. Лекин ҳозирга бу иш амалга ошгани йўқ. Сабаби бизга ажратилган ҳудудда ҳамшаҳарларимиз истиқомат қилишади. Уларга хонадон ажратиш керак. Иккинчидан бу бозорни қуриш учун катта маблағ талаб қилинади.

Ҳа, биз Қўйлиқ бозоридан чиқиб кетар эканмиз, бу ерда ўзининг мева ва сабзавотини ҳеч қандай шарт-шароитсиз сотаётган бободеҳқонларга, бозор-ўчар қилиб юрган ҳамшаҳарларимизга ачиндик. Чунки бу ерда бозор ҳам, деҳқонларнинг бозорга келиб кетиши учун ҳам қулай шароит керак. Агар деҳқонга етарли пештахта ажратилса, шу билан бирга нархлар ҳам назорат қилинса, бозорда тартиб бўлса, деҳқонлар ўз маҳсулотини бемалол туриб сотиш имкониятига эга бўлади. Шунга қараб нарх-наво ҳам анча паст бўлади.

Ғулом ЮСУПОВ,
«Тошкент оқшоми» мухбири.

* «Тошкент оқшоми»га жавоб берадилар

«ОЛМА ПИШ—ОҒЗИМГА ТУШ»

Газетанинг шу йил 31 июль сонида чоп этилган «Олма пиш — оғзимга туш» мақоласи текшириб чора кўриш учун Тошкент шаҳар мева-сабзавот ишлаб чиқариш бирлашмасига юборилган эди. Куни кеча таҳририят шу корхона раиси Салоҳиддин Шаҳобов имзоси билан жавоб хатини олди. Унда жумладан шундай дейилади:

«Шу йилнинг 5 августида босилган мақола бирлашманинг навбатдан ташқари йиғилишида район улгуржи чакана-савдо корхоналари ва бош мутахассислари иштирокида атрофлича муҳокама қилинди. Мақолада кўрсатилган камчиликлар тўғри деб топилди ва уларни бартараф этишга қаратилган бир қанча чора-тадбирлар белгиланди.

Ўз хизмат вазифасига совуққонлик қилгани, Собир Раҳимов район улгуржи чакана-савдо корхонаси дўконларида савдо қоидаларининг бузилишига йўл қўйгани ҳамда «Истиқлол» кўчасида жойлашган савдо растасида назоратни сусайтиргани учун ушбу корхона директорининг савдо ишлари бўйича ўринбосари Х. Файзуллаев вазифасидан четлаштирилди.

Чилонзор район улгуржи чакана-савдо корхоналари дўконларида савдо қоидаларининг бузилганлиги, дўконлар иши устидан назоратни бўшаштириб юборгани учун район савдо корхонаси директорининг савдо ишлари бўйича ўринбосари Л. И. Зеленовага қаттиқ ҳайфсан эълон қилинди.

Акмал Икромов ва Ҳамза районлари улгуржи чакана-савдо корхоналарида вақтинча директорлик лавозимини бажарувчи И. Пономаренко, Н. Шомансуров ўртоқларга савдони ёмон ташкил қилганлари, дўконларда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари турларининг камайтириб юборганликлари учун ҳайфсан берилди.

Бирлашма савдо бўлими бошлиғи А. Раҳматуллаев, савдони назорат ва ташкил қилувчи бўлимининг бошлиғи Х. Маҳкамовларга ҳам шаҳар ярмаркаси расталарида ишни суст назорат қилганликлари учун ҳайфсан эълон қилинди. Шундай жазо бирлашма бўйича нархларни белгиловчи бош мутахассиси А. Сарваровга ҳам савдо корхоналарида нархлар назоратини сусайтириб юборгани учун берилди.

Шаҳар ярмаркасида сифатсиз маҳсулотлар сотилганлиги ҳамда ўз хизматига совуққонлик билан қарагани учун С. Раҳимов район улгуржи чакана-савдо корхонасининг 12-дўкон мудири А. Абдусаидов, Ҳамза район улгуржи чакана-савдо корхонасининг 14-дўкон мудири Б. Тоҳиров, Яккасарой улгуржи чакана-савдо корхонасининг 3-дўкон мудири вазифасини вақтинча ижро этувчи А. Валуйская, Чилонзор район улгуржи чакана-савдо корхонасининг 3-дўкон мудири М. Болуровлар эгаллаб турган лавозимларидан четлаштирилдилар.

Яккасарой район улгуржи чакана-савдо корхонасининг директори А. Зокировнинг ўз вазифасига лойиқ ёки лойиқ эмаслиги унинг меҳнат таътилидан қайтгач ҳал қилиниши таъкидланди.

Савдо корхоналарини ва шаҳар ярмаркаси расталарини сифатли мева-сабзавотлар билан доимий таъминлаш ва мақолада кўрсатилган савдони ташкил қилишда йўл қўйилган барча камчиликларни бартараф қилиш улгуржи чакана-савдо корхоналарининг раҳбарлари зиммасига топширилди.

Савдо корхоналарига амалий ёрдам бериш ва назоратни кучайтириш бирлашма раисининг ўринбосари А. Жалиловга юклатилди».

* Ҳукм ўқилди

ҚИЛМИШ—ҚИДИРМИШ

Тўхтасин Мадумаров олти маротаба судланган бўлишига қарамай, ўзига тегишли хулоса чиқармади. Аксинча, ўрганган кўнгил ўртанса қўймас, деганларидек 1992 йил 26 апрель куни пойтахтимизнинг Қўйлиқ бозорида яна бир жиноятга қўл урди. У шу тобда водопровод жўмрагидан сув ичаётган савдо ходими бўлиб ишловчи Зулфия Валетованинг ҳамёнидан 203 сўм пулини ўғирлаган эди.

Бу жиноятнинг «оддий» кўриниши бўлиб қолган ўғирлик иши билан Миробод район халқ суди шуғулланди. Суд раиси Улмас Мираҳмедовнинг айтишича, у 6 маротаба ўғирлик, безорилик, нашавандлик каби «ҳунар»лари билан бир неча марта қамоқ жазосини ўтаб келган бўлса-да, ҳалиҳануз ўзига тегишли хулоса чиқармаган. Ҳеч қаерда ишламайди, бундан буён ҳам бирон жойда ишлашига ишонч йўқ.

Т. Мадумаров шу сабабли 1992 йил 20 июль кунидаги суд ҳукми билан 4 йил озодликдан маҳрум қилинди.

Ҳа, қилмиш — қидирмиш, деб бежиз айтишмаган машойихлар.

Зоир ТУРСУНОВ.

* Маданият хабари

НАФОСАТ ОЛАМИ ТАДҚИҚИ

ЎЗБЕК шеъриятининг буюк даҳоси Алишер Навоий адабий мероси ўзининг юксак бадиий-эстетик қирралари билан ажралиб туради. Улуғ шоир ижодий оламининг мана шу муҳим фазилатлари бўйича қатор йирик тадқиқотлар олиб борилди.

Адабиётшунос Ҳ. Қудратуллаев ҳам мазкур мавзуда жиддий изланишлар олиб бориб, Навоий ижодиётининг нафосатга тўла хусусиятларини атрофлича тадқиқ этишга муяссар бўлди. Кўп йиллик самарали меҳнат маҳсули «Навоийнинг адабий-эстетик олами» деб номланди.

Ушбу қимматли тадқиқотни Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-манбаа бирлашмаси кўп нусхада босиб чиқарди.

Собира ЖАЛИЛОВА.

Муҳаррир ўринбосари Солиҳ ЕҚУБОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ, «ТАШИМПЭКС» ВА «ЎЗБЕГИМ ИНТЕРНЕЙШНЛ»

1992 йил 24—31 август кунлари «Ўзбегим Интернейшнл» тижорат марказида ўтказиладиган Тяньцзинь шаҳри (ХХР) экспорт моллари кўргазмасига таклиф этадилар.

Марказ манзилгоҳи: Тошкент шаҳри, Чилонзор кўчаси, 53-«А» уй. Мулоқот учун телефон: 777—658 телефакс: 777—234, телекс: 116395 RONДО.

«УЗИНАВТОСЕРВИС»

ўзбек-япон корхонаси

янги моделдаги «Тойота» автомобиллари бўлган корхона, ташкилот ва шахсларга

ХИЗМАТ КЎРСАТАДИ

Қўшма корхона шунингдек, «Тойота» автомобилларини созлаш учун барча зарур эҳтиёт қисмлар билан таъминлаш имкониятига эга.

Корхона манзилгоҳи: Тошкент шаҳри, Халқлар Дўстлиги кўчаси, 18-уй.

Қуйидаги телефонларга мурожаат қилинг: 76-17-15, 76-87-15.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ, «ТАШИМПЭКС» ВА «УЗБЕГИМ ИНТЕРНЕЙШНЛ»

Тяньцзинь шаҳри (ХХР) экспорт моллари кўргазмасини тавсия қиладилар.

Сизлар билан қуйидаги жамоалар шартнома тузишга тайёр:

— Тяньцзинь ташқи савдо корпорацияси;

— Тяньцзинь металл материаллари Бош корпорацияси ва импорт материаллар корпорацияси;

— Тяньцзинь озиқ-овқат маҳсулотлари импорти ва экспорти корпорацияси;

— Тяньцзинь енгил саноат моллари импорти ва экспорти корпорацияси;

— Тяньцзинь чорвачилик маҳсулотлари импорти ва экспорти корпорацияси;

— Тяньцзинь канцелярия ва спорт моллари импорти ва экспорти корпорацияси;

— Тяньцзинь озиқ-овқат маҳсулотлари, бошоқли ўсимликлар ва ўсимлик ёғи импорти ва экспорти миллий корпорацияси;

— Тяньцзинь тамаки фабрикаси;

— Тяньцзинь бадиий ва қўл меҳнати буюмлари импорти ва экспорти корпорацияси;

— Тяньцзинь, трикотаж буюмлари импорти ва экспорти корпорацияси;

— Хитой материалларни жойлаш импорти ва экспорти корпорацияси;

— Тяньцзинь гилам буюмлари импорти ва экспорти корпорацияси;

— Хитой миллий импорт-экспорт «Оққуш» қўшма корпорацияси;

— Тяньцзинь кийимлар импорти ва экспорти корпорацияси.

Кўргазма 1992 йил 24—31 август кунлари «Ўзбегим интернейшнл» тижорат марказида, қуйидаги манзилгоҳда ўтказилади: Тошкент шаҳри, Чилонзор кўчаси, 53 «А» уй. Телефон: 777—658, факс: 777—234, телекс: 116395 RONДО.

ТАШКИЛОТ

⊙ «ГАЗ-53» бортли, янги. Нархи — 390.000 сўм,

⊙ «КОЛХИДА» ишлатилган, ярим тиркамали. Нархи — 80.000 сўм,

⊙ «ГАЗ-53 бортли, ишлатилган. Нархи — 30.000 сўм,

⊙ УАЗ-452» бортли, ишлатилган. Нархи — 40.000 сўм, машиналарини;

⊙ «ЗИЛ-130» негизидаги ишлатилган автокран. Нархи — 80.000 сўм,

⊙ Тасма занжирли, боғлар учун, янги ТРАКТОР. Нархи — 400.000 сўм.

⊙ Янги, МТЗ—80Х ТРАКТОРИ. Нархи — 400.000 сўм,

⊙ Тракторлар учун ТИРКАМАЛАР. Нархи — 55.000 сўм.

⊙ Ҳар хил навдаги арраланган БИНОКОРЛИК ЁҒОЧЛАРИ. Нархи — 6.200 сўм,

⊙ РАНГЛИ ШИФЕР (стеклопласт)ларни. Нархи — 185 сўм

СОТАДИ

Нақд пулга ва пул ўтказиш йўли билан ҳақ тўланади.

Мулоқот учун телефон: 46-88-32.

«АСТРОВАЗ» — ФУҚАРОЛАРНИ ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯ ҚИЛИШ ДАСТУРИ

«Астровaз» меҳнат қилиш истагида бўлган ва ўз қобилиятини суғурта агенти ҳамда брокер сифатида синаб кўришни хоҳловчи барча кишиларга иш жойлари таклиф қилади.

Биз шунингдек, доимий ишидан ташқари қўшимча даромад топишни ихтиёр этган шахсларга юқори маош тўланадиган ишларни тақдим этамиз. Ходимларни ижтимоий ҳимоя қилишни ўзининг бурчи деб билган барча корхоналар учун ишсизлик ва тиббиётдан суғурта қилдириш имкониятлари ҳам мавжуд.

«Астровaз» Россия суғурта ташкилотлари билан ҳамкорлик қилар экан, ўз мижозларининг намунали шифохоналарда юқори малакали тиббий ёрдам олишлари, шунингдек бошқа суғурта хизматлари, жумладан Москва шаҳрида қилинган суғурта ўрнини тўлдиришни ҳам ўз зиммасига олади.

1992 йил 1 июлдан «Астровaз» ҳаёти ва саломатлигини суғурта қилдирган шахслар ва корхоналарга тўла бериладиган омонатларнинг йиллик фойдасини 25 фоизгача етказишга муваффақ бўлди.

Ўзингизни қизиқтирган бошқа маълумотларни 32-03-69, 32-04-69, 55-32-18, 78-48-16, 56-73-79, 68-53-30 телефонлари орқали олишингиз мумкин.

«ПАХТАКОР»

Марказий стадионида

23 август соат 17.00 да

ОСИЁ КУБОГИ УЧУН

футбол матчи

Учрашадилар:

Ўзбекистон терма командаси —

Қирғизистон терма командаси.

Чипталар «Пахтакор» стадиони кассаларида сотилмоқда.

Жамоа бўлиб келиш учун талабномалар қабул қилинмоқда.

КОРХОНА НАҚД ПУЛГА ВА ПУЛ ЎТКАЗИШ ЙЎЛИ БИЛАН ҚУЙИДАГИЛАРНИ РЕАЛИЗАЦИЯ ҚИЛАДИ:

1. Бардошли металл қувурлар.
2. Металл қайчилар — гильотиналар.
3. Бир кишилик, реставрация қилинган ёғоч каравотлар.
4. Айланаси 24—26 миллиметрли силлиқ арматуралар.
5. Тўсиққа ишлатиладиган фасонли чўян панжаралар.
6. Алиф.
7. Металлга ишлатиладиган бўёқ.
8. Турли хил бўёқлар.
9. Оқлаш учун пигментлар.
10. «Тингерол» мастикаси.
11. Мармар плиталар.
12. Газоводопровод қувурлари.
13. Турар жой биноларига мўлжалланган 0,08х0,9 метр ўлчовли металл эшиклар.
14. Металлдан тайёрланган гаражлар.
15. 21—09 оддий эшиклар.

Шанба ва якшанбадан ташқари 41-30-34 ва 41-35-12 телефонлари орқали соат 13.00 гача ҳар куни мурожаат қилишингиз мумкин.

ЦИРК

Тошкент давлат циркида

22 августдан

Ўзбекистон ва Қозоғистон республикаларининг артистлари иштирокида

«ДЎСТЛИК АРЕНАСИ»

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик кунига бағишланган катта ранг-баранг цирк дастури.

Мирзо Улуғбек райони Ҳокимлиги ижроия маҳкамасининг жамоаси, маиший ва пуллик хизмат кўрсатиш бўлимининг 1-даражали мутахассиси Е. Ш. Илҳомовга онаси
Моҳира Ёқубовна РАЖАБОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

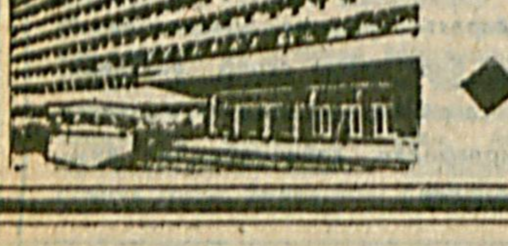

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000. ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76, хатлар — 33-29-70, 32-53-79; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича — 33-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, ГСП, Тошкент, «Правда» рўзномаси кўчаси, 41.

⊙ Нашр кўрсаткичи 64690 ⊙ Босмага бериш вақти 11.30 ⊙ Босмага берилди 11.30 ⊙ Буюртма Г—286 ⊙ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.